İSMƏT

Yox oldu o gülərüz,
o ağ, bakirə bədən.
Evdə də gizlədərdi
özünü öz ərindən.

Sən həya saxlayırdın, –
arada abır, ismət.
Səni mənim əlimdən
torpaq aldı, nəhayət.

İtaliya, dekabr, 1986

ÜRƏYİM
ANANI İSTƏYİR, QIZIM

Ürəyim ananı istəyir, qızım,
sən yaşa, dünyada qəmsiz, kədərsiz.
Bir səs qulağıma döz deyir, qızım,
mən dözdüm,
yaş ötdü məndən xəbərsiz.

Qaşlarım qaradı, saçlarım ağdı,
təbiət şəklimi çəkir yenidən.
Hamı bu dünyada qocalacaqdı,
amma tək qocalmaq dərd verir hərdən.

"Dağlar" deyə-deyə mən dağ aşmışam,
Hanı tale dostum,
ürəkdən gülən?!
Dünyada yaşayıb dünyalaşmışam,
dünyayla düz gəlmir daha mən deyən.

Daddım acısını şirin həyatın,
Hələ bu acıdan doyan olmayıb.

Qızım, qardaşınla sən olmasaydın, –
deyərdim, dünyada anan olmayıb.

Daha yaş artdıqca, səbrim azalır,
yaş yaşdı...
neyləsən yaş əyir, qızım.
Qadınsız – ata da anasız qalır,
ürəyim ananı istəyir, qızım...

YAŞA, HAYIFSAN

Bir gözəl qadına heyran qalmışam,
sağ ikən, ölənə həsəd çəkirdi.
Saranın adını şerə salmışam,
oxuyub gizlində o dərd çəkirdi.

Qalan bədbəxt imiş, ölən bəxtəvər...
özü öz oduna qalandı yazıq.
Yerində deyibdi Aşıq Ələsgər:
"Ölən də yazıqdı, qalan da yazıq".

Təzədən qılıncı daşa da çaxsan,
onu nə oyadar, nə də tərpədər.
Sən yaşa dünyada,
yaşa, hayıfsan,
bir günün sağlığı yüz şerə dəyər.

Mən sənə nə deyim, canlı şeirsən,
gülüşün çoxuna xoş olub yəqin.
Məhəbbət əsiri, eşq əsirisən,
qabağına çıxan daş olub yəqin.

Məhəbbət qaranquş yuvası qurur,
o da ilham kimi qısqancdı, gülüm.
Məhəbbət – ürəkdən üroyə yoldur,
ürək də üroyə möhtacdı gülüm.

1993

MƏN

Kimsə salam verdi mənə rəhm ilə,
Allahın nə yazıq bəndəsiyəm mən.
Tüstüsüz yandım mən odlar içində,
təndirin küt gedən kündəsiyəm mən.

Məndən inciməsin dostlar, tanışlar,
daha yadlaşıbdı doğma baxışlar.
Ey əsən küləklər, yağan yağışlar,
tökülün üstümə, dözəsiyəm mən.

Yatır süfrəmizə çörək gətirən,
ailə yükünü təkcə götürən.
Mən boynu büküyəm, o köks ötürən,
Yeganə arxası, kimsəsiyəm mən.

Qadındır hər evin isti nəfəsi,
qadın anadırsa – yoxdur əvəzi.
Ağırdı ananın ağır xəstəsi.
Atayam, ananın xəstəsiyəm mən.
Bəlkə bədbəxtlərin təzəsiyəm mən.

MƏNƏ DÜŞMƏYİR

Məni sevindirməyin,
gülmək mənə düşməyir.
Nədir arzum, diləyim,
dilək mənə düşməyir.

Sıxır amansız həyat,
tale sərt, can amanat.
Can de, köməyimə çat, –
kömək mənə düşməyir.

Nədir məni söylədən? –
Başa düşməz hər yetən.
Nə deyim əvvəlcədən,
demək mənə düşməyir.

QAYIT

"Bir qadın ömrünü girov qoymuşam,
bir şair ömrünü yaşatmaq üçün"

Sara

Tək çəkə bilmirəm can əzabını,
sənsiz ürəyimi əzir ayrılıq.
Mən zəngi basanda, sən aç qapını,
bəxtimə çıxıbsan, qarşıma sən çıx!

Tək sənin səsinə həsrətəm evdə,
susub dinləsəm də dostu, tanışı.
Oğul-qız yanında mən təkəm evdə, –
başqadır həyatda həyat yoldaşı.

Uşaqlıq yoldaşım, gözümün nuru,
könlümün həyanı, ülfəti sənsən.
Qalxsam, ailədə ata qürurum,
Yıxılsam, dizimin taqəti sənsən.

Həyat çox sınadı xeyirdə, şərdə,
mən dara düşəndə ilk həyanımsan.
Sən "Nabat xalanın çörəyi"ndə də
mənim Fərəh adlı qəhrəmanımsan.

Yayın istisində – sərin günlüyüm,
qışda od nəfəsin hərarət verir.
Mənim məğrurluğum, ərköyünlüyüm
ancaq sənə görə, sənə görədir.

Qayıt, adamları təzədən tanıt,
səhvimin üstündə danla xəlvəti.
"Mənsiz nə olacaq sənin axırın!" –
bir də təkrar elə bu həqiqəti.

Evimin bəzəyi, qayıt evinə,
pəncərə, döşəmə eləcə durur, –

Nə qədər silirəm toz basır yenə,
sənin sildiyintək heç təmiz olmur.

Bəzən qohumların yanır ürəyi,
Deyirlər gəl çay iç, çörək ye, hərdən.
Sənin bişirdiyin dadlı xörəyi
mən tapa bilmədim o süfrələrdən.

İlhamım, qələmim danışan deyil,
qayıt, öz gözümdə itirəm sənsiz.
Ünvan mənimkidir, ancaq elə bil, –
özgənin evinə gedirəm sənsiz.

Qoşa hacıleylək yuvası olur,
heç qaranquşu da tək qoymur həyat.
Bütün canlıların dünyası olur, –
sən mənim dünyamsan, dünyama qayıt.

İŞIĞA CAN ATSAM

Mən öz taleyimlə döyüşməliyəm,
taleyim namərddi, vurur arxadan.
Sənlə hər səhər görüşməliyəm,
taleyim bir yana,
sən bir yanasan.

Mənim nə qılıncım, nə qalxanım var,
amma taleyimlə gəlsəm üz-üzə, –
Uğrunda qoymağa hələ canım var,
sən özün şahid ol döyüşümüzə.

Məni bərk izləyir hər addımbaşı,
sızlayıb inləsəm, qəfildən vurur.
Dostları qaldırır o, mənə qarşı,
bütün düşmənlərim səfərbər olur.

Adımı çəksələr bir məruzədə,
orda vərəqləri qarışıq salır.
İşığa can atsam,
dönür zülmətə,
zülmətin yoluna o, işıq salır.
Uzaq ölkələrə səfər üstəyəm,
yolumu, izimi yıxıb uçurur.
Görür ki, qalxmışam,
yəhər üstəyəm,
atın ayağına o, çidar vurur.

Mənim məhəbbətim, mənim həyatım,
azarın, bezarın tamam gedəcək.
Mən öz taleyimi bir də tanıdım –
Sən məni tək qoysan,
o, təklənəcək.
Bizim oyunumuz hələ çəkəcək.

YOXDU

"Xəstə yox, xəstədir xəstəyə baxan" –
atalar sözünün əvəzi yoxdu.
Təbiət gücsüzdü, həkim köməksiz,
kimin ki, yaşamaq həvəsi yoxdu.

Xəstə var, dindirsən yaxşıyam deyər,
xəstə var, səni də xəstə eləyər.
Oturub inləyər, qalxıb inləyər,
dilində bir həyat nəğməsi yoxdu.

Hardasa əyilmir, məğrurdu insan,
bir ömür nədir ki, qorxasan ondan.
"Boşalır bir yandan, dolur bir yandan",
hələ qanunların təzəsi yoxdu.

İnsan var, yaşayır yüz il, yüz beş il,
həyata çağırır hər təzə fəsil.

Ömür – imtahandı, danış, ya kəsil,
həyatın heç kəslə qərəzi yoxdu.

Dünyaya gələnə dünya dar deyil.
dünyadan gedənə günahkar deyil.
Eşidir şairi, dünya kar deyil:
görünür, bir özgə çarəsi yoxdu.

SÖZ YARASI

– Məni evə apar,
– Mən sənə qurban.
– Elə bu gün apar.
– Lap elə bu gün!

Çıxartdım mən onu xəstəxanadan,
qanad axtarırdı o, uçmaq üçün.
– Maşını asta sür... Lap aram-aram,
gözüm işıqlandı... nə xoşdu külək.
Mən sənə dedimmi sağalacağam,
mən sənə dedimmi evə tez gedək.

Budaq yırğalanır, yarpaq əsirdi,
həsrət çağlayırdı gözündə mənə.
O, bir az ləngiyir, vaxt tələsirdi,
Təzə görünürdü bu köhnə dünya.

Quşlara qoşulub göylərə qalxır,
sonra mayak olub suda üzürdü.
Yüz dəfə gördüyü ağaca baxır,
yüz dəfə gördüyü yolu süzürdü.

Yad səyyah kimiydi bu doğma xilqət,
nə od qızdırırdı, onu nə ocaq.
Elə bil kim isə demişdi xəlvət, –
yaxşı bax, əlindən dünya çıxacaq.

Ona demişdilər, mənə yox ancaq
evdən ayrılmışdıq nə vaxtdan bəri.
– Yaxşı bax, əlindən Sara çıxacaq, –
tale gizləmişdi bu bəd xəbəri.

Baxırdı... başqaydı bu baxış fəqət,
dünyaya həm alqış, həm qarğış idi.
Doğmalıq, istehza, ayrılıq, həsrət, –
hamısı qarışıq bir baxış idi.

Onda bəs edərdi adi bir eyham,
mən indi nə deyim tale deyənə.
Arada baxışdıq:
– Daha yaxşıyam! –
təsəlli verirdi mənə o yenə.

Gözəmi gətirdik bir-birimizi,
no bilim, biz harda, göz harda imiş?
Evdə gözləyirmiş ayrılıq bizi,
xoşbəxtlik evdə yox, yollarda imiş.

Yer verin mən orda yanım, qovrulum,
ələnim yağışla, boranla birgə.
Gərək bir saatlıq o yolu, oğlum,
bir ilə gələydik –
ananla birgə.

O üzük, mən evdə üzük qaşıyam,
üzüksüz qaşın da qiyməti olmaz:
Elə gözəl dedi:
– Daha yaxşıyam...
Bir sözdən aldığım yara sağalmaz.

AĞLAMA

Son ağlasan, mən ağlaram,
ağlama, yarım ağlama.
Nə gücüm var kömək olum,
nə ixtiyarım, ağlama.

Çölü, düzü duman alıb,
ürəyimi güman alıb.
Qış üstümü yaman alıb,
Mənim baharım, ağlama.

Payızdı, yarpaq tökülür,
uçub korpicim sökülür.
Fikirdən belim bükülür,
sınır vüqarım, ağlama.

Gül üzümə, mən də gülüm,
su olum, daşdan süzülüm.
Gül, ey mənim gülərüzüm,
Mənim ağlarım, ağlama.

TORPAQ OLDU

Bir ay evi arzuladı,
göz yummadı, oyaq oldu.
Bu evcanlım, qonaqcanlım
üç gün evdə qonaq oldu.

Dərmanlardan gəldi cana,
gül dəmləyib verdim ona.
Mən sığındım ona-buna
özü mənə pənah oldu.

Baxdı mənə, baxdı evə,
yana-yana, sevə-sevə.

Köks ötürdü neçə dəfə,
ürəyimdə bu, dağ oldu.

Xəzan oldu bağça-bağım,
açılmadı qaş-qabağım.
Həkimlərə yalvarmağım
sonra gördüm nahaq oldu.

Əhd-peyman bağladığım,
ağlayanda ağladığım,
gözüm üstə saxladığım
ayaq altda torpaq oldu.

AYRILIQ

Mən səni həyatda daşa dəyişdim,
torpağa dəyişdim, məzara döndün.
Mən öz baharımı qışa dəyişdim,
çinara dönmüşdün, hasara döndün.

Bir ana bənd imiş bu əbədiyyət,
duydum buza dönən nəfəsini də.
Anamı əlimdən alan təbiət,
gözü götürmədi, aldı səni də.

Mən bir xəcalətdən çıxa bilmədim,
bu gizli dərdimi açıq desəm də.
Sənə – sənə layiq baxa bilmədim,
səni – sənə layiq dəfn eləsəm də.

Yerə söykədilər mərmər üzünü,
yalvardım dayanın, əl saxladılar.
Mən özüm örtərdim evdə üstünü,
burda, qəbristanda torpaqladılar.

Sən getdin, dəyişdi həyatın özü,
getdi dadı-tamı, hər şeyi getdi.

Evi bəzərdin ki, gözəl görünsün,
evimin ən gözəl bəzəyi getdi.

Gedib dost-qohumun qəbri üstünə,
gül-çiçək qoymuşuq ikilikdə biz.
– Mən sənsiz ölərəm! –
demişdim sənə, –
hamısı yalanmış, yaşadım sənsiz.

Sənə sədaqətdi bütün həyatım! –
deyərdim, baxardın gülümsəyərək.
Səni qəbristanda qoyub qayıtdım,
sədaqət şüarım bu imiş demək.

Bu gün qəbristanda gecikib səhər,
üstünə nur səpir qızıl dan yeri.
Torpaq ot bitirir, ağac bitirir,
burda daş bitirir, qəbristan yeri.

Bir gözəllik itib duman içində,
dünya imtahanmış işləri ovsun.
İlahi, bu qədər insan içində,
bir insan tapmıram söz demək olsun.

Fikirli qalxıram üzüyuxarı,
nə qədər yaxınsan, nə qədər uzaq.
Təzə ot göyərib örtür cığırı,
itirmək istəyir qəbrini torpaq.

Mənsiz darıxırdın evdə hər dəfə,
dözümsüz olmuşdu gecə-gündüzün!
Gedəndə deyərdin tez qayıt evə,
bəs niyə qayıdıb gəlmirsən özün?!

Bunamı deyirdin: gələcək illər?
günləri sayırdın nə həsrət ilə.
Bunamı deyirdin: dözək birtəhər
gözəl günlərimiz daldadır hələ.

Günün işığında dünyaya baxdıq,
Səni də apardı axan ulduzlar.
Gah yaxın, gah uzaq səfərə çıxdıq,
Axırı haraymış?
Bu soyuq məzar!

Gözüm yolda qalıb, qulağım səsdə,
gedibsən, qalmışam mən qonaq kimi.
Sən yerin altında mən yerin üstə, –
biz ayrı düşmüşük kök-budaq kimi.

noyabr, 1986

GÖRÜŞ YERİ

Sarası gözünə gələr həmişə,
Hayıf, bircə dəfə evinə gəlməz.

Məzahir Hüseynzadə

Ovçuyam, mənzilim ov dərəsidi,
yola xəzəl düşür, iz itir, ay dost.
Evim bu dünyanın lal dərəsidi, –
səni çağırıram səs itir, ay dost.

Çiynimə qonmuşdu ağ göyərçinim,
bir şahlıq taxtıydı hər çiynim, ay dost.
Səni qaldıranda əyildi çiynim,
sən uçdun, qalmadın, mən neylim, ay dost.

Evdə yox, evdəki yuxulardasan, –
torpağa basdırdıq, yuxuya səni?!
Gah xəstəxanada,
gah yollardasan
Qoymuşam ağlaya-ağlaya səni.

Mənsiz kimsəsizsən, bircəsən orda,
tale qəsd elədi canına, ay dost.

Gedəydim, görəydim necəsən orda,
nə yol var, nə iz var yanına, ay dost.

Qəribə yerişin, qədəmlərin var,
harda gözləyirəm, gəlib tapırsan.
Mübarək, nə yaxşı görüş yerin var, –
ay itkin düşənim, ay sənə qurban.

TORPAĞA BÜRÜNDÜ, KÜRK ƏVƏZİNƏ

İlahi! Moskva nə soyuq idi,
əlcəyin içində donurdu əlim.
Yerin hərarəti yerdə yox idi,
dedim: Qoy kürkünü gedim gətirim.
Təzəcə almışam, geyin əyninə,
Başını buladın:
– Nə deyim sənə.
Qalxım,.. Moskvada kimdi tanıyan.
Bir az da danladın:
– Baha alıbsan.
Ehtiyac görmüşdü, ona görəmi,
qarışıq düşmüşdü, sevinci, qəmi.

Torpağa büründü kürk əvəzinə,
yer qızındı onun od nəfəsinə.
Elə bil gül əkdik məzar dibçəyə,
mən daşa dönmüşdüm, o daş çiçəyə.

Özü hayıf oldu hayıf deyənin,
sən getdin, nə qaldı mənə, əzizim.
İnsandan savayı dünyada heç nə,
heç nə hayıf olmur, heç nə əzizim!

ZÜLMƏTDƏ İŞIQ

Elə yadımdadı o axşam üstü,
elə nisgilliyəm düzü o vaxtdan, –
Bir az mürgüləyib yatmaq istədin,
işığı söndürüb çıxdım otaqdan.

Təkcə ayağımın ucunda deyil,
hisslərim üstündə yeridim, inan.
Otaqdan-otağa keçdim, elə bil
sərhədi o taya keçdim bu taydan.

Nəydi bu ehtiyat, bu keçirdiyim,
Bir ağrı var idi, bu iki canda.
Yanında – otaqda, vətəndə idim,
vətənsiz olurdum sənsiz olanda.

Qarışıq düşmüşdü gecə-gündüzün,
kaş bir də gözünü açıb baxaydın.
Ərşə çəkilmişdi yuxun iki gün,
o, göydə, sən yerdə – əlbəyaxaydın.

Çağırdın: işığı söndür, Nəriman,
getmə, yanımda dur, yox, qaçmaz yuxum.
Yenicə yatmışdın, mən sənə qurban,
təzədən oyandın, peşiman oldum.

Qabaqlar deyərdin söndür işığı,
bu ay aldığımız o ayı görsün.
İlk dəfə deyirdin yandır işığı
daha işıq kimi sönürdün özün.

Gözüm səndə idi, səndəydi hər vaxt,
dediyin ayrılıq düşdü araya.
Gözümün ağı sən, qarası torpaq,
gör harda bükdülər ağı qaraya!

Düzü mat qalmışam bu ülviyyətə,
bu necə get-gəldi belə görəsən?
Özün işıq kimi getdin zülmətə,
zülmətdə işıq var, –
desəm, o sənsən.

BƏXT

Yuxuma girmişdi, kömək istədi,
yüyürdüm, gördüm ki, yol yarı olub.
Bir az su istədi, çörək istədi,
İlahi, nə gözəl anlarım olub.

Qulluq eləyəydim ömrüm uzunu,
getdiyim yer uzaq, yol qar olaydı.
Təzədən göreydim bir yol uzunu,
vaxt özü bircə yol təkrar olaydı!

Həkim çağıraydım, dərman gəzəydim,
dadaydım tamını ağrı-acımın.
Sonuncu yarpaq tək üstə əsəydim,
Sara! – çağırdığım sərv ağacımın.

Saçını darayıb müti duraydım,
qalxıb gəzinəydi o yavaş-yavaş.
Yanında bir az da çox oturaydım,
Üzünə bir az da çox baxaydım kaş.

Mənim bəxtim idi məni səsləyən,
eşidib qalxmışdım mən bu fəryadı.
Bəxtini gözüylə görmək istəyən
baxsın qadınına –
bəxt yanındadı!

GƏLİN

Sən gəlin gələndə tək idim, lap tək –
atasız, anasız...
haradaydı bəxtim.
Sən gözəl qız idin: zərif və göyçək,
mən onda, eh, kasıb bir tələbəydim.

O zaman, nə deyim başqaydı dərdim,
sənsiz unudulmur dərd də, yara da.
Başqa oğlanlardan mən seçilirdim,
demişdin: güləşdə, boy-buxunda da.

Hələ şairliyim aşkar deyildi,
ortada qalmışdım, bir az yiyəsiz.
Şerim çap olurdu, ayda, ildə bir
o da gah yarımçıq, gah qafiyəsiz.

Bir söz eşitmişdim Vurğundan o vaxt, –
"Balıq okeanda böyüyər, inan".
Mən də balıq idim,
Gəncədə ancaq
nə dəniz var idi, nə də okean.

Hanı həsrətilə yandığım o gün,
mən səni seçmişdim qızlar içindən.
Ağappaq üzünlə Novruzgülüydün,
təzəcə çıxmışdın sən qar içindən.

Sən evdən köçəndə düşdük uzağa
hamısı yalan oldu: düz söz, doğru söz.
Getdin qaynanana gəlin olmağa, –
sənə yox, qəbrinə deyildi bu söz.

AĞLADI TELLƏR SARAMI*

Canım yandı, can ay Habil!
təzələdin bir yaramı.
Araz axdı kaman boyu,
apardı sellər Saramı.

Ələndi torpağım, daşım,
ağardı bəlalı başım.
Mən ağlayıb qurtarmışdım, –
Ağladı tellər Saramı.

Qarşımda canlı xəyalsan,
qışqırırsan, amma lalsan.
Çal, Habil, çal – belə çalsan –
kaman dirildər Saramı.

GƏNCƏ GÖZƏLİ

Nigar Rəfibəylinin xatirəsinə

Üst-üstə qoyublar iki mərməri, –
biri sinən, biri sinədaşındı.

***

Torpağa səpildi Rəfibəylilər,
çəkicli oraqla biçilmək üçün.

Müəllif

Gör harda görüşdük, Gəncə gözəli,
üstün daş, ətrafın dəmir hasardı.
– Mənim gəncliyimdi dediyin gəlin,
gözümün ilk ovu –
o da məzardı.
Sən yatan yataqda yer salmışdılar,
danırdım, qorxurdum dərdindən hürkək.

* Şeir Habilin yaradıcılıq gecəsində yazılmış və orada da oxunmuşdur (red.)

Onu görüb səni tanımışdılar,
orda... Moskvada, cərrah həkimlər.

Burda heykəltəraş gör necə duyub,
iki qəbir üstdə eyni büst qoyub.
Biri sənsən, biri sənə oxşayan,
daş deyil, həyatdı daşda yaşayan.

Yerə basdırılıb sözün gövhəri,
bu şeh – o gövhərdi, o göz yaşındı.
Üst-üstə qoyublar iki mərməri,
biri sənsən, biri sinədaşındı.

İnsan dərk eləmir öz tutduğunu,
gizlənpaç oynayır uşaqlığından.
Torpağa əliylə basdırdığını,
həyatda gözüylə axtarır insan.

Çətin əl götürür bu adətindən,
ürək də inaddı, toxunma, ağlar.
Gözləyə-gözləyə qalıbdı bəzən,
axtara-axtara yoxa çıxanlar.

Qaldıq yüz sualın bir cavabıyla
həyatın özündə həyata həsrət.
Növbəyə dururuq yaş hesabıyla,
onu da hər dəfə pozur təbiət.

PAYIZ, QAYINAĞACI

Meşə, yol kənarı, bir xəstəxana,
adını çəkmirəm, adı ağırdır.
Mən də ümidimi bağladım ona,
heyif, ümid ayrı, həyat ayrıdır.

Yatanda yuxuna girməzdi gülüm,
nə dərd səninkiydi, nə də o xiffət.
Özgənin əyninə biçib, elə bil,
sənə geydirmişdi onu təbiət.

Göylərdən gəlmişdi nə bilim, nəydi,
deyirdim, dilimdə söz alışırdı.
Amma gözündəki qəm səninkiydi,
göz qəmə, qəm gözə doğmalaşırdı.

Səndən gizlədirdi sözünü həkim,
Gedib dil tapırdım mən öz aramda.
Sənin xəstəxana artistin idim,
rolda oynayırdım ev paltarımda.

Yanına gələndə mən and içirdim,
yolda addımımı ölçüb-biçirdim.
Sayırdım düz gəlsin: otuz, əlli, yüz...
Nə danım qorxurdum bərk sevinəndə.
Ümidsiz dönürdüm, ancaq ümidsiz
yanından hər dəfə evə dönəndə.

Ev dedim, qaldığım mehmanxanaydı,
yatmağa gedirdim mən o xanamda.
Sənin ayağının altında idi, –
əslində yerim də, mehmanxanam da.

Kimə inanaydım, bilmirdim kimə,
söndürən yox idi, közərən odu.
Sən böyük Allaha, mən baş həkimə
nə qədər yalvardıq, hamsı puç oldu.

Payızdı, yollara bir duman çöküb,
səsin qulağımda qalıb o vaxtdan.
Bir qayınağacı boynunu büküb,
beləcə durmuşdun sən də o zaman.

LAYLAY

Yuxun qaçdı, evdə yata bilmədin,
torpaqda yat, torpaq quzum, a laylay.
Gizli-gizli ufuldadın, inlədin,
Oyaq qalan yuxusuzum, a laylay.

Güzgü kimi zərif idi, gül üzün,
insafdımı torpaq altda çürüsün?!
Duman gəlsin, qəbristanı bürüsün,
duman sənə örpək olsun, a laylay,
Torpaq sənə döşək olsun, a laylay.

Yanımdaydın, yaşayırdıq bir babat,
yuxularda gah doğmasan, gah da yad.
Ayılıram – nə sən varsan, nə həyat,
Yuxularda görüşənim, a laylay,
Yaxın ikən gen düşənim, a laylay.

Laylay dedim, beşik dedim məzara,
daş gətirdik, saldıq səni hasara.
Ha yalvardım, ha çağırdım, ay Sa...ra!..
Darıxanda həyanımız, a laylay,
Ayrı düşən ünvanımız, a laylay.

DAŞI SEVMƏLİYİK BİZ İNNƏN BELƏ

Gül gətirdim, çiçək qoydum üstünə,
gül sənindi, yer sənindi, sən mənim.

Yenə qəbristana düşübdü yolum,
daş yonur, qum tökür burda ustalar.
Anana başdaşı qoyurlar, oğlum,
səndən xatirədir, məndən yadigar.

Oğlundan, ərindən...
son borcumuzdu,
qalan borclarımız bir yana qalsın.
O, həyat aşiqi, o yer qızıydı,
qoy ondan yer üstə nişanə qalsın.

Həyatda bir sirr var, inan ay oğul,
bu sirr açılmayıb qədimdən bəri.
Daşdan yonulubdu, anan, ay oğul,
daşı sevməliyik biz innən belə.

Nə deyim, sağ olsun heykəltəraşı,
gör necə düz verib o gözü, qaşı.
Saçları örpəyin altından çıxıb,
tək nəfəs verməyib, yadından çıxıb.

Bu sirdi, gör necə dəyişir insan,
tanınır, tanınmır... yaxşı bax oğlum.
Mənim daş qadınım, sənin daş anan
bizi qoymayacaq daşlaşaq, oğlum.

QIZMAZ

Qadınsız ev soyuq olar,
donar o evdə can, qızmaz.
Yerdə ocaq qalasalar,
o yer qızar, tavan qızmaz.

Şirin səslim, qara gözlüm,
heç bilmirəm necə dözdüm.
İndi bildim könül dostum,
öz oduna yanan, qızmaz.

Oğul, orda kimdi yatan,
nə ün yetən, nə əl çatan.
Torpaq üstə şair atan,
torpaq altda anan qızmaz.

ÖMÜRLÜK GEYDİRDİ ONU TƏBİƏT

Bir yarımpaltoda qalıb nəzərim,
qadınlar üçündü, yumşaq dəridən.
Güzgüdə görürəm dolur gözlərim,
baxır əcnəbi qız gözaltı hərdən.

Gözəl Siciliya...
nəydi bu ovsun! –
ilk dəfə görürdüm mən bu yerləri.
Mənə yaxın gəlib qız nə soruşsun, –
mən də əcnəbiyəm ondan ötəri.

Gedib söz deməyim bəlkə də tezdi,
qadınlar həssasdı, o məni anlar.
Qızım, göz yaşını tərcüməsiz də,
gördüm başa düşür qəlbi olanlar.

Anan istəmişdi, anan bəxtikəm
demişdin dəb deyil, geymək olarmı?
– Niyə, atan alar, mən geyinərəm,
qayıdar köhnə dəb...
yadında varmı?!

Başqaydı istəyi, qəlbi, həvəsi,
əliylə yazdığı varaqda qalır.
Həyatda sevdiyin insanın səsi,
qızım, ömür boyu qulaqda qalır.

Nisgil ürəyimi sıxdı əbədi,
mən ala bilmədim istədiyini.
Ən ali bəzəyə o layiq idi, –
qızım, ən ilahi bir qadın kimi.

İtaliya, dekabr, 1986

QARAÇI QIZI

Bir qaraçı qızı neçə il qabaq
kəsib qabağımı dedi astadan:
Alsan hansı qızı, xoşbəxt olacaq,
sən də istəyincə kam alacaqsan.

Oxşadı ruhumu eşqin havası,
dedim sınayacam mən bu hikməti.
Bir "üçlük" almışdı qaraçı qızı,
"üçlük"! – üç manat da onda pul idi.

Onda inanırdıq deyilən sözə,
bir az təmiz idi köhnə adamlar.
Bizdə kül üfürmək yox idi gözə,
adamın gözünü çıxardardılar.

İnamla yaşayıb bizim babalar,
nədir şübhə, qərəz! – o pislənərdi.
Dünya inam üstdə tutsaydı qərar,
qəlbipozğunlardan təmizlənərdi.

Unutdum kədəri, unutdum qəmi,
xoşbəxtlik şirin bir qış nağılıyla, –
qaraçı qızının dediyi kimi
qapıma gəlmişdi öz ayağıyla.

Başqadır mənası qadın eşqinin,
xoşdur küsməsi də, barışması da.
Qadın məhəbbəti yoxsa
kişinin,
həyata bir yükdü yaşaması da.

Ey qəmsiz, döndərmə bu eşqi yasa,
əkiz bacısıdır qəm də sevincin.
Fikrim səndən ötrü bir qıfıl olsa,
Hər misram açardı o qıfıl üçün.

Unutdu bir şeyi qaraçı qızı,
o mənə demədi bu dünya nədir, –
iztirab – həyatda ömrün mənası,
xoşbəxtlik – ötəri bir əyləncədir.

O QƏDƏR DEDİM Kİ...

Deyirdin dözərəm yarsız,
Döz bağrı daş olan könlüm.

Tufarqanlı Abbas

Yeddi payız keçdi... yeddicə saat
evdə olmasaydın ev dağılardı.
– Gec gəlsən ayrıllam, – deyərdim o vaxt,
o qədər dedim ki, ayrıldıq artıq.

Gözlə görünməyən yara var, yara,
ağrısı olmayan bunu nə bilər!
"Mübarək" dediyim ipək paltara
onda ayıldım ki, "soxa" dedilər.

Ürək nalə çəkir bir şeyə görə,
bilmirəm heç necə gətirim dilə;
Sən sürmə çəkdiyin qara gözlərə
mən torpaq ələdim öz əllərimlə.

De, necə yatırsan məzar içində,
sən ki, qısqanırdın bir ara məni.
Bu qədər qadınlar, qızlar içində
necə qoyub getdin, ay Sara, məni?!

Qoy insan qəminə insan gülməsin,
qəlbini yoxlasın qoy bu hiss üçün.
Yerdə qar olmazdı yeri heç kəsin,
bir yastıq bəs idi ikimiz üçün.

Ayağın altında hey mürgülərdim,
bir çimir alardım, o da birtəhər.
Mən evi, eşiyi nəzir verərdim,
Allaha and olsun, qalsaydın əgər.

Gəlninə aldığın cehizlik durur,
toy niyə bilmirəm düşüb düyünə.
Əl vurma demişdin,
hamı əl vurur, –
əl dəymək istəyir göz gördüyünə.

Mən indi gördüm ki, yoxdur əvəzin,
seyrəldi yarama məlhəm qoyanlar.
Həkimlər eşidib qoy inciməsin, –
yaşadan mən oldum, öldürən onlar.

noyabr 1993

SAĞ CANIMDA AĞRIYAN YERİM

Evdə bir ocağın odu-közüydük,
soyuyub əzəlki isti yerimiz.
Evdə – tərəzinin iki gözüydük,
daş birimiz idik, pərsəng birimiz.

Bədənin bənövşə nəfəsli çiçək,
nəfəsin ətirli yaz havasıydı.
Üzün mərmər kimi, qar kimi göyçək,
qucağın yeganə eşq yuvasıydı.

Dolub-boşalıram vaxt olur hərdən,
elə bil xətrimə evdə dəyən var.
Nə gecə yatanda üstümü örtən,
nə gündüz yananda çay iç, – deyən var.

Əl-ələ yüyürdük, əl-ələ qaçdıq,
əl-ələ yaşadıq baharda, yazda.

Bağlı qapıları əl-ələ açdıq,
əlimiz üzüldü öz qapımızda.

Bilmədim üzünə kim yaman deyib,
yaxşını doyunca biz heç görmədik.
Yüz il yaşamağa and içdik, heyif,
əslində yüz saat sevinc görmədik.

Nisgilli bir ad var, sənin adındı,
könül bağlamışam mən də bu ada.
Dünyada ən böyük itki qadındı:
gördüm anamda da, qadınımda da.

Evin yiyəsiydin, indisə torpaq,
sənsən sağ canımda ağrıyan yerim.
Çöldə qalmaq olmur,
evdə yaşamaq,
nə gedən yerim var,
nə qalan yerim.

MƏNİM NİKAHIMI POZDU TƏBİƏT

Mənim nikahımı pozdu təbiət,
köklədi simləri xeyir-şər üstə.
Sənə – məzar boyda yeraltı zülmət,
Qurulu ev qoydu mənə yer üstə.

Beləcə ayırdı o, payımızı,
Pozdu bu qanuni nikahımızı.
Qoruya-qoruya saxladığımız
Axırı nə oldu? – adi bir kağız!

Arada ağlayan bir məhəbbətdir,
Yastığın müqəddəs, yerin müqəddəs.
Dövlət vəsiqəsi rəsmi sənəddir, –
Möhürü, imzası bir şeyə dəyməz.

Son mənzil deyirlər, mən orda gördüm,
Nədir sənlə gedib, sənsiz qayıtmaq.
Kağızı qorudum, səni itirdim,
İndi səni məndən qoruyur torpaq...

AXTARIRAM

Səni dəniz sahilində axtarıram,
qonşularda axtarıram.
Soruşuram, yüyürürəm, yalvarıram.
Bilirəm ki, azarlısan, yataqdasan.
Tələsirəm çatmaq üçün, görmək üçün
ya tapdığım bir dərmanı vermək üçün,
ya həkimin bir sözünü demək üçün.
Əllərimi uzadıram, əlim yetmir,
çağırıram, eşitmirsən, səsim getmir.

Evimizdə, yanımızda hələ sağsan,
deyirlər ki, tam sağalıb qalxacaqsan.
Nəzir verib qapı-qapı gəzəcəyəm,
özüm qurban kəsəcəyəm.
Yuxularda mən oyağam, qayğıdayam,
ayılanda görürəm ki, yuxudayam.

MƏNİ TƏBRİK ELƏYİRLƏR

Qapı-qapı, ev-ev gozir şerlərim,
çanta-çanta, cib-cib gəzir şeirlərim.
Telefonda oxuyurlar özüm üçün,
qonşum üçün, oğlum üçün, qızım üçün.
Dərdin belə sevildiyi olmamışdı:
məni təbrik eləyirlər
başsağlığı əvəzinə,
mat qalmışam taleyin bu töhfəsinə.

NECƏ UNUDUM

Deyirlər səbr elə, birtəhər unut,
O şirin səslimi necə unudum.
Yaş ötüb, ömrümün payız vaxtıdı,
İlk bahar fəslimi necə unudum.

Həyatdan köçəli yuxuya dönüb,
bir az bayatıya, ağıya dönüb,
Tamam hissə dönüb, duyğuya dönüb,
duyğumu, hissimi necə unudum.

Məhəbbət, ailə əyləncə deyil,
bir ömür sürmüşəm, bir gecə deyil.
Mən necə unudum, bu, məncə deyil,
əslimi, nəslimi necə unudum.

SƏNİ SEVDİM Kİ...

Mən səni sevəndə yaz havasıydı,
neyləyim, taleyin gözü tökülsün.
Həyatım əlində quş yuvasıydı,
quran özün oldun, uçuran özün.

Mən səni sevdim ki, yoldaş olasan,
həyatın ən ağır, dar yollarında.
Demədim axırda bir daş olasan,
qədim qəbristanda, yol kənarında.

Mən səni sevdim ki, yüyür, qaç, oyna,
yenə seçilməsin ətrin bahardan.
Demədim təzədən gizlənpaç oyna,
axşam yuxuma gir, səhər qaç ordan.

Yadıma nə düşür! – sənin ad günün,
biz qoca deyirdik, dünya təzəymiş.
İli yox, həyatda insan ömrünün
anı da tarixi bir hadisəymiş.

MƏHƏBBƏT

Mən sənə bağlıyam xatirələrlə,
nə bilim,
həyatda daha nələrlə.
İztirab vermişəm sənə bir zaman,
sən onu bəxşeyiş adlandırmısan.
Qatmışam gecəni gündüzünü də,
mən sənin mehriban, gül üzünü də
isti göz yaşınla naxışlamışam,
səncə, göz yaşı da bağışlamışam?
Mənim varlığımı çoxu unudub,
endirmək istəyib bəzən lap heçə.
Məni dahilərə bərabər tutub,
sən qibtə etmisən öz ürəyincə.
İnsan dahi olar insan yanında,
dahi adiləşər nadan yanında.

Yaşa, məhəbbətim, yaşa, etibar!
Sənə sədaqətlə öləcəyəm mən.
Harda mənliyimi xırdalasalar,
yanına böyüyüb gələcəyəm mən.

1979

NƏ YAXŞI

Torpaqda, səmada sənin nəfəsin,
bir yeni nəğmədi səhər, nə yaxşı!
Quşlar budağına qonub vələsin
şehi üstümüzə səpər, nə yaxşı!

Suların səsində təzə bir çalar,
yüz il ömr eləsəm, yadımda qalar.
Dərələr boyunca yer nəfəs alar,
dumanlar meh olub əsər, nə yaxşı!

Təbiət həssasdır bir ürək kimi,
yarpaqlar qızarıb çiyələk kimi.
Çəməndə gül gördüm kəpənək kimi,
payızda gül-gülü bəzər, nə yaxşı!

Mənim mehribanım axar, durular,
kədərli vaxtımda boynunu burar.
Fərəhli vaxtımda yanımda durar,
sevinər nə yaxşı, gülər nə yaxşı!

Düzdür ki, həyatda yalandır ad-san,
bir eşqə möhtacdır məncə hər insan.
Sən bütün dünyaya dəyərsən, inan,
dünya yaşamağa dəyər, nə yaxşı!

1978

QADINSIZ HƏYAT

Bir gün səndən sonra bərk xəstələndim,
canımda payızın əsən yelləri.
Sənsiz mən anasız uşaq kimiydim,
dünya yad qızıydı məndən ötəri.

Qızın küpə saldı, çay süzdü oğlun,
gördüm o çaşıbdı, ortada qalıb.
Bir qorxu hiss etdim üzündə onun,
neyləsin, yanımda tək ata qalıb.

Nəvən də gəlmişdi, sənə oxşayan
həyat dil açmışdı onun dilində.
Qırılan düyməni tapmışdı şeytan,
iynə-sap gəzirdi köynək əlində.

Baxırdım üzünə bir anlıq susub,
Məni ovsunlayan doğma səsiydi.

Birinci dəfəydi ağrıya dözüb,
susurdum, nazımı kim çəkəsiydi?!

Sənsiz dərk elədim mən bu dünyanı,
keçdi xəstəliyim bu həsb-halla.
Sənin əllərinin şəfası hanı,
ayağa qalxaydım bircə sığalla.

Mənim taleyimə sərt əsdi külək,
həyatın pis üzü mənə yad deyil.
Qadınsız çətindi həyatı sevmək,
sevgisiz həyat da bir həyat deyil.

TALEYİN SON TÖHFƏSİ

Sənin göz yaşınla,
sənin gülüşün
hərəsi dünyanın bir çalarıydı.
Biri – kölgəsiydi, biri – Günəşi,
kölgədə üşüyüb gündə yanırdım.

Göz yaşı – bir qadın çağırışıydı,
kişilərdə kişiliyə çağırış.
Gülüşün bir qəlbin yaz yağışıydı,
yaşamaq eşqiydi bəlkə bu yağış?!

Dilində şikayət, amma gülürdün,
necə qərar tutub od buz içində?!
Köhnə divar kimi hey sökülürdün,
daş bina kimiydin sən toz içində.

Dünya şirin idi, acı deyildi,
acılar, şirinlər necə təzəydi!
Göz gözün sirrini açıb deyirdi, –
biri o birinin xəbərçisiydi.

Bilmədim, bu yaşda nəydi günahım,
qarşımda bu gülüş, göz yaşı nəydi?
Pənah gətirmişdin, mənə, pənahım! –
Bəlkə bu taleyin son töhfəsiydi...

OXU ZALINDA

Mən inadcıl bir gözəllə
danışıram astadan,
bir tələbə narazıdır,
mənə baxır arabir.
Mən bilirəm:
imtahana hazırlaşır o cavan,
mən bu saat imtahanda kəsilirəm,
o bilmir...

1957

GÜL İLƏ

Sənə baxırdım, sənə...
bir dəstə gül qoydular
bu dəm stol üstünə.
Od aldı yandı könlüm.
Gül ilə ayırdılar
indi də bizi, gülüm.

1970

MÜBARƏK

Tül örpəyin mübarək!
bəyaz donun mübarək!
Medalyonun mübarək!
Boyunbağın, saatın,

gülüşün, zarafatın,
sənin bütün həyatın
mübarəkdi, mübarək.
Mübarək olsun gülüm,
sən olan dünya GƏRƏK!

HƏYAT

Niyə haqsız olur bunca təbiət,
niyə üreyinə o, dəyir sənin?
Kimsə –
camalını görməyə həsrət,
kimsə – görüşünə gəlməyir sənin.

QƏRİBLİK

Sən yatırdın... yuxudaydın hələ sən,
kim qıyardı gedib vaxtsız oyada.
Yer kürəmiz fırlanmırdı deyəsən,
zaman bir az ləngiyirdi dünyada.

Qanadımı mən üstünə *gərirdim*,
alışırdım gizli-gizli bu oda.
Mən ilk dəfə qəribliyi görürdüm,
səndən ayrı,
amma sənin yanında.

BELƏCƏ UZAN

Qoluma baş qoyub beləcə uzan,
oyansın içimdə yatan duyğular.
Belə xanım-xatın, belə mehriban,
nənəni təzədən dünyaya qaytar.

O bəlkə hardasa indi oyanır,
bəlkə ruhlarınız görüşür belə?
İçimdən bayıra günəş boylanır,
yer altdan yer üstə nur düşür belə.

Qaytar itənləri sən bir anlığa,
ilahi baxışa, duyğuya əhsən.
(Qadında gördüyün ərkyanalığa
qəbahət söyləmə, duya bilməsən).

İnsana səadət verir o varlıq,
sirli tobiət tək açır qoynunu.
Nədir yer üzündə əmin-amanlıq, –
bir qadın qoynunda gördüm mən onu.

DÜŞÜB

Günəşli, ulduzlu, aylı yer kürəm!
üzündə işıq var, üzümə düşüb.
Hayana baxıram, səni görürəm,
gözlərin eynəkdi, gözümə düşüb.

Yerdə göyərərsən, yerə atsalar,
suda içilərsən, suya qatsalar.
Dalınca yüyürüb sənə çatsalar,
kimdisə, o mənim izimə düşüb.

Solmayan gül gördüm – yanaqlarındı,
ovcumda təsbeh var – barmaqlarındı.
Bir beşik tapmışam – qucaqlarındı,
ilk dəfə öz haqqım özümə düşüb.

5 may 1992

ARTİSTLƏR

Görüşmüşdük ikimiz,
elə düşmüşdü məqam.
Tamaşaya baxırdıq
teatrda o axşam.

Oturmuşduq ikimiz
bir sırada dal-qabaq.
Guya sən məndən ayrı,
guya mən səndən uzaq.

Beləcə başlamışdı
sakit,
səssiz-səmirsiz;
bizim öz tamaşamız
tamaşadan xəbərsiz.

Mənə də pay düşürdü
alqışlardan, sənə də.
Biz – zalda oynayırdıq,
artistlərsə səhnədə.

İşıqda oynayırdı
amma səhnədəkilər.
Biz – işıqlar sönəndən,
bir də yanana qədər.

Səhnədə qəhrəmanın
qəsdi xəyanət idi.
Bizim tamaşamızın
janrı – məhəbbət idi.

Dünya qəmsiz-kədərsiz!
Artistləri biz idik
teatrın o axşam,
teatrdan xəbərsiz.

SƏNİN NƏVAZİŞİN

Oxşa saçlarımı, səpil ruhuma,
Sənə yaxın olum, dünyadan uzaq.
Qaldır dabanını,
sarıl boynuma,
qoy sükut danışsın, ikimiz susaq.
Sənə yaxın olum, dünyadan uzaq.

Beləcə sevinim qolların üstə,
özün oyat məni, silkələ məni.
Əyləndir bu axşam
xoşüzlə məni,
vermə öz əlindən bir ələ məni.
Tale əzizləsin qoy hələ məni.

Dözümüm azalır hərdən elə bil,
düşüb əriyirəm təzə qar kimi.
Sənin nəvazişin mənasız deyil, –
O çatır dadıma xilaskar kimi.

Bəzən bir həyasız girir araya
özü gündə gəzir,
məkri kölgədə.
Nə səsim, nə ünüm yetir haraya,
bir həyat işığı sənsən bəlkə də!

Əllərin şəfadır məlhəmi ilə,
nə deyim, ovsun var bəlkə canında.
Dünyanın ən böyük loğmanı belə,
müalicə etsə,
heçdi yanında.

Kimsə dodaq büzüb hardasa, səssiz
deməsin ay haray,
burda da qəm var!

Hələ az öyrədir nəzəriyyəniz,
mən dünya görmüşəm, öz təcrübəm var.

Döyüş meydanıdır qədimdən həyat,
bəzən yaralayır,
mən də insanam.
Təbibsiz-dərmansız sən məni sağalt
Əyləndir xoşüzlə məni bu axşam.
Sənə yaxın olum, dünyadan uzaq,
qoy sükut danışsın, ikimiz susaq.

SƏHƏR HƏSRƏTİ

Səhər gələcəkdir dünyaya yenə,
qızıl şölələrlə öpüşəcəyəm.
Səhərki günəşlə,
səhərki sənlə,
səhərik dünyamla görüşəcəyəm.

Yenə ordan-burdan danışacayıq,
əvvəldən-axırdan danışacayıq.
Filan müəllimdən, filan şairdən
bir az da beynəlxalq hadisələrdən,
pişikdən... sevgidən...
otdan... sonra biz,
əsl söhbət üstə çatanda... o söz.

Danış deyəcəksən, mən susacağam,
danış deyəcəyəm, sən susacaqsan.
Sənin əllərindən mən tutacağam,
mənim əllərimdən sən tutacaqsan.
Gün qabaqdan düşsə, güləcəyik biz,
üzün, gizləsən də tez yanacaqdır.
Gün arxadan düşsə,
bizim kölgəmiz
qoşa cığır kimi uzanacaqdır.

Bir yer gəzəcəyik hər yerdən uzaq,
Ürək bürünəcək sevincə, qəmə.
Yenə qolundakı saata baxmaq
yadından çıxacaq...
mənim xeyrimə.

YAŞAMAQ ÜÇÜN

Gəl görüm...
gəl görüm...
gəl görüm səni,
necə darıxmışam bir qılıq üçün.
Sonra evinizə ötürrəm səni,
qurbanın olaram yaxşılıq üçün.
Yollar naxışlansın ayaq izindən,
Yüz günün sevinci bir gündə olsun.
Bəzi adamların qaçım gözündən
təki sənin gözün üstümdə olsun.

Xətrimə dəyiblər yenə, qadası,
xətrim,
bilirsənmi,
sığal istəyir.
Mənim ürəyimdə ilham ağrısı,
ilhamsız kəslərdən macal istəyir.

Qulaq as efirdən gələn bir səsə:
"Səadət hər kəsin öz əlindədir".
Səadət hər kəsin öz əlindəsə,
bizim çəkdiyimiz iztirab nədir?!

Deyirlər, dağ çapar insan istəsə,
həyatın əzəli qanunu budur.
Biz ki, istəyirik, amma nə isə
həyatda yenə də biz deyən olmur.

Gəl, görüm...
gəl, görüm...
gəl, görüm səni.
Necə darxmışam bir qılıq üçün
sonra evinizə ötürrəm səni,
Səni görməliyəm yaşamaq üçün.

1970

YANINA GƏLMİŞƏM

Yanına gəlmişəm, təzədən küsək,
təzədən barışaq, görək olurmu?
Saat gör neçədir, bir az tələsək,
gedək, yaşıl söyüd görək dururmu?

Yağışlar islatsın, qaçaq əl-ələ,
sevin gülüşünə bal qata-qata.
Gəlmisən qayıdaq on il əvvələ,
saçına dən düşüb, qaralsın o da.
Yenə mən danışım, mənə qulaq as,
şirin sözlərinə cilvələn, bəzən,
Bir az kökəlibsən, arıqla bir az,
bir az dəyişibsən,
dəyiş təzədən.

Qaşların tarıma çəkilib yenə,
gir mənim qoluma, yenə çaş bir az.
Gözüm gözlərinə dikilib yenə,
bir az yadlaşıbsan,
doğmalaş bir az.

Sən mənim sözümdən incimə, küsmə,
illəri həsrətlə yaşayıb ürək.
Yanına gəlmişəm... evə tələsmə,
gedək, yaşıl söyüd dururmu görək.

DEYİRLƏR TANIŞ OL...

Elə dayanırsan, elə baxırsan,
elə bil qarşında quru bir daşam.
İpək saçlarını öpüb oxşayan
elə bil hardasa mən olmamışam.

Səni dostlarımla, tanışlarımla,
mən tanış edərdim nə vaxtsa bir-bir.
İndi özgələri yad ehtiramla
deyirlər tanış ol...
Nə qəribədir?

Yuxuda görərdin nə vaxtsa hər dəm,
yolumu gözlərdin yollardan uzaq.
Mən sənin yuxundan çıxıb gəlmişəm,
bu da bir yuxudur, gəl tanış olaq.

Qoluna girərdim... bu, yadındadır,
gedərdik... yolumuz, arzumuz şərik.
Qolum qollarının lap yanındadır,
toxunsa, biz indi üzr istəyərik.

Hayanda oldumsa səhər, ya axşam,
aradın sən məni, gördün sən məni.
İndi gözlərinin qabağındayam,
hayanda durum ki,
görəsən məni?

NAĞIL

Beləcə gedəydik, çıxıb gedəydik,
ikimiz hardasa gözdən itəydik.
Nə sən deyəydin ki, gecdi, get artıq,
nə mən deyəydim ki, dayan azacıq.
Nə səndən "hardasan" soruşaydılar,

nə mənim işimə qarışaydılar.
Yenə danışaydın, yenə güləydin,
mənim gözlərimdə güzgülənəydin.
Sən dərsdən qalaydın.
Mən işdən...
ancaq
dərsdə də, işdə də hamıdan qabaq,
sonin qiymətini tez yazaydılar,
mənim maaşımı düz yazaydılar.
Dünya bir azacıq
nağıllanaydı,
işıqlar yerdə yox, göydə yanaydı.
Biz yerdə itəydik... ruhu, fikri şən.
Eh, göydən üç alma düşür deyəsən,
Doğrudan nağıldı...

1973

QADIN

Pəncərəm önündə sular çağlayır,
xal düşür gecənin aydınlığına.
Qollarım üstündə bir qız ağlayır,
İnana bilməyir qadınlığına.

Başının örpəyi yana sürüşüb,
içməyib, məst olub...
Səbəbi nəydi?
Yerin çəkisizlik qütbünə düşüb,
bu qütbü nə vaxtsa o, keçməliydi.

Özü gözlədiyi bir gün gəlibdi,
indi soruşmayın, heç bilməyir o.
Qadınlıq qızlığa üstün gəlibdi,
ağlaya-ağlaya gülümsəyir o.

Açıb gözlərini indi qalxacaq,
tanımır özünü şirin röyada.
Qızlar nə deyəcək, bilmirəm, ancaq
mübarək!
Bir qadın artdı dünyada.

Bir kişi qayğısı artdı,
mübarək!
bu gecə bir qəlbə nur ələnibdi.
Nə qədər qadın var, o qədər demək
dünyaya qayğılar səpələnibdi.

Azalır o bəzən, artır o bəzən
sınanır varlığı, yoxluğu üçün.
Bəlkə mən, dünyanı sevirəm qəlbən,
qadın təbiətli olduğu üçün.

Bəzən bir eyhamla, ya baxış ilə
nə qədər istəsən söz demək olur.
Yalnız bir qadının təbəssümüylə
yüz ağlayan olsa kiritmək olur.

Köksündə gizlincə sevən ürəyi
gözündə həmişə məlum olubdu.
Kişilər önündə cəbrlə deyil,
qadınlar xahişlə məğlub olubdu.

O ən müqəddəsdi, ən mədənidi,
bəşər nəslimizə o, həyat verir.
Qadının sərvəti – öz bədənidi,
onu da kişiyə mükafat verir.

Qollarım üstündə bir göz yaşını
bir qərib gülüşü öpürəm hələ.
Özü qız saçını,
qadın saçını
üzümə dağıdır öz əllərilə.

QADINA MƏKTUB

Sizin qızınızla görüşürük biz,
gedirik gah yolla, gah kənar izlə.
Bunu mən bilirəm, siz bilmirsiniz, –
o gəlir sizin öz icazənizlə.

Tələbə yoldaşı, rəfiqəsi var,
işi də çox olur, bəzən dərsi də.
Mənəm,
qızınızın, necə deyərlər, –
"tələbə yoldaşı", "rəfiqəsi də".

Mən başa düşürəm, siz anasınız,
ürəyə sığışmır adi həyəcan.
O, evə dönüncə nigaransınız
evdə olanda da mənəm nigaran.

Bir ömrün mənzili uzun, ya qısa...
məhəbbət, doğmalıq –
hansı qədimdir?!
O, sizin adicə qızınızdısa,
o, mənim yeganə səadətimdir.

Siz də heyransınız, mən də bir qıza,
kimin qapısından o, girməlidir.
Dünya elədir ki,
biri tapırsa,
biri... təbiidir, itirməlidir.

Duruluq rəmzidir sizin qızınız,
gözündən oxunur qəlbi, istəyi.
Sizin bu sevdada uduzmağınız,
sizin borcunuzdur, mənim qismətim.

Sizin adınıza hörmət, ehtiram,
qadın qarşısında baş əyib aləm.
Mən də baş əyirəm, vidalaşıram, –
qızınız gələcək, mən getməliyəm.

1978

TƏSƏLLİ

Uçdun təyyarəylə bir yay səhəri,
bəlkə uçmaq üçün sən doğulmusan.
Yer də göylər idi səndən ötəri,
Yerdə də uçurdun sanki hər zaman.

Baxdım mən arxanca bir xiffət ilə,
dedim – göyə çıxan səadətimdir.
Yerdə də arxanca baxmışam elə,
səni sevən gündən bu, adətimdir.

Kiçilib ulduz tək sən göydə itdin,
yox, doğdun təzədən ulduz içində.
Nə fərqi – yerdə də sən ulduz idin; –
yenə seçilirdin yüz qız içində.

Bitdin öz yerində sərv ağacıtək, –
bir ötən buluda meylini salıb.
Gör harda başından açılıb örpək,
Göylərdə –
Yeganə təsəllim qalıb.

SƏNİN SÖHBƏTİN

Gizli aləmi var bu təbiətin,
mənсə, açılmayıb düyünlər hələ.
Dünən bir məclisdə düşdü söhbətin,
sənin bir tələbə yoldaşın ilə.

Pünhan sirrimizi açmadım, inan,
Könlümü versəm də hissə, duyğuya.
Güya tanıyıram səni uzaqdan,
bir az eşitmişəm haqqında... güya.

Soruşdum: necədir gülüşü, səsi?
Gördüm bambaşqadır qəsdi-qərəzi,

Gözünü görübdü, adi deyibdi,
ordakı ovsunu o, görməyibdi.

Dedi, bir partada otursunuz
fəqət, xəbərsizdi səndən o duzsuz.
Mən qulaq asdıqca danışdı yenə,
kimsə düz deyibdi,
ədalətə bax!
Düzü, aramızda hörmət xətrinə,
cavab qaytarmadım, amma heç nahaq.
Belədir həyatda qəribəliklər,
bir dünya qərq olur bəzən bir selə.
Duyğunuz yanında can qoymaq – hədər,
itir, adiləşir gözəllik belə...

VAXT

Sən gələndə yanıma,
istəyirsən daima
vaxt dayana,
vaxt dura.
Vaxt da bizə qoşula,
yanımızda otura.
Sən olsaydın, bir də mən,
bu dünyada ikimiz, –
Qoşulub otarardı
vaxt da bizə,
şübhəsiz.
Vaxt gələni gətirir,
vaxt gedəni ötürür.
Vaxt dayansa, bircə an
hardasa bir səadət
yarımçıq qalar, inan.

MƏNİM SƏADƏTİM

Qarşımda ən zərif çılpaq bir bədən,
dünya mavi dəniz, o ağ bir ada.
Nə nurdan seçilir, nə abidədən,
odur yaradan da, yaradılan da.

Yox, yox, Çakondanın varmı bənzəri,
başqa bir aləmdi bu surət, bu səs.
Dünyanın ən gözəl sənət əsəri
dünya sərgisinə qoyula bilməz.

Şirin təbəssümü dodağındadır,
Hüsnün gözəlliyi necə əzizdir.
Səadət gözümün qabağındadır,
mənim səadətim
məsafəsizdir.

ETİRAF

Gərək biz sonradan görüşməyəydik,
nə açıq, nə pünhan...
görüşməyəydik.
Quruyub daş kimi qaldım yerimdə,
qəfildən soyudu sinəmdə ürək.
Mənim xəyalımda, təsəvvürümdə
əvvəl necəydinsə, qalaydın gərək.

Təzədən mən necə dönüm geriyə?
Nə qədər uzaqdır sən dediyin gün.
Başqa bir qadının, axı, əriyəm,
Yoxdur ixtiyarım bu görüş üçün.

İndi başqalaşıb fikrim, niyyətim,
dünya da başqadır indi elə bil.

Həyata, insana münasibətim
daha dəyişibdi, sən görən deyil.

Təzədən o hissi oyada bilsən,
qaytar o illərə təzədən məni.
Qayıt, yalvarıram, qayıda bilsən,
Mənim xatirimə unut sən məni.

Əvvəlki həvəslə döyünür ürək,
indi bir həqiqət kəşf etdim, inan.
Sevməyi kişidən öyrənmək gərək,
əsl sədaqəti – ancaq qadından.

1978

GÖZƏLLİK

Mən sənin yanında səsəm-sorağam,
sevincim, kədərim, həsrətim oyan!
Mən sənin yanında səndən uzağam,
sənlə olduğumu hiss etdim, oyan!

Yolumu gözləyib qulağı səsdə,
döyünüb həsrətlə o qəlb, o sinə.
Başını söykəyib çiyninin üstə,
çiynini bir kiçik "yer kürəsinə".

Ah, necə əl vurub toxunmaq olar,
o çiynin, o əlin, o qolun üstə?!
İpək süfrə kimi sərilib saçlar,
mən "kürə" dediyim stolun üstə.

İlk dəfə seyr etdim o yuxunu mən,
nağıl görməmişdim həyatda belə.
Yuxunun gözəllik olduğunu mən
gördüm o gözlərdə
öz gözlərimlə.

BORC

Neçə ki, qız idin,
qayğısız idin,
yerin çəkisizlik tərəfindəydin.
Rezin bir şar idi elə bil torpaq,
atırdın, tuturdun... od idi qanın.
Fəlsəfi mənası yox idi o vaxt
sənin nəzərində hələ dünyanın.

Adamlar, gülüşlər başqaydı o vaxt,
həyat gah əyləncə, gah övsun idi.
İmtahan zamanı "dörd", ya "beş" almaq
bəlkə də yeganə bir arzun idi.

İndi gözlərində bir özgə qayğı,
ötən gün hardasa batan səs imiş.
Gəlinlik - ağappaq badam budağı,
bir ömrün zəriflik mərhələsiymiş.

Sənin nəfəsinin hərarətində
elə bil Günəşin od nəfəsi var.
Həya var, ismət var hərəkətində, –
qədim bir millətin ənənəsi var.

Gözümə o nuru, o baxışı da,
nənələr veribdi hey zaman-zaman.
Gəlincik bəzəyən qız uşağı da
ana ürəklidir, oslinə baxsan.

Qoy yeri gəlmişkən deyim bir sözü,
nə var yer üzündə anadan əziz?
Sənin yastığına baş qoymaq özü
cəmiyyət önündə borcdu, şübhəsiz.

Halal süd əmmişik ana döşündən,
yaşa, bu müqəddəs duyğular üçün.
Bəlkə də qadına borcludur vətən
onun böyütdüyü oğullar üçün.

DÜZ DEYİR KÖNÜL

Elə bil mən səndən uzaqlaşıram,
qulaq as, gör sənə nə deyir könül.
Yaş ötür mən amma uşaqlaşıram,
bir ana qucağı istəyir könül.

Sinəmə sığışmır bəzən təlaşım,
Sən de, necə susum, necə danışım?!
Susmaq istəyirəm, din deyir yaşım,
dinmək istəyirəm, sus deyir könül.

Namərd aramıza girmək istədi,
unudub hörməti, eşqi izzəti.
Mən yaşaram dedim, könül yox, dedi,
Mən yalan demişəm, düz deyir könül.

MƏNİM SEVİNCİM

Sən getdin həsrətin qaldı canımda,
sonradan mat qaldım, düzü, bir şeyə.
Qeyri-adi idin mənim yanımda,
getdin elə bil ki, adiləşməyə.

Sənə yalvarırdım burda bayaqdan,
eşikdə qış idi, otaqda bahar.
Sən də gedib evdə yalvaracaqsan,
gecikdiyin üçün bağışlasınlar.

Səni bağışlamaq...
dünyaya bir bax,
o qəlbi, o ruhu gərək duyasan,
Axı, səndən gərək üzr istəyəsən,
Lazımsa, sən gərək bağışlayasan.

Bir qəlbin ən əziz şahzadəsiydin,
Qulluq gözləyirdim hüzurunda mən.

Gedib evinizdə sən ona yəqin
bir qulluq göstərib çay süzəcəksən.

Getdin ürəyimi salıb tufana,
sədaqət həyatda başqa rəng deyil.
Mənim sevincimi apardın ona,
Bəlkə də ona heç bu gərək deyil.

LƏYAQƏT

Nə qədər ağırdı səndən ayrılıb
başqa bir iqlimə səfər eləmək.
Sonra da hardasa könlümü alıb
bir qəlb ağrısıyla, "darıxma" demək.

Ayrılıq qəm verir, görüş səadət,
qəmi də sən verdin səadət kimi.
Yaraşır insana mənsə, ey afət,
qəm də bir mənəvi ləyaqət kimi.

Üşüdür ruhunu nəfəsi qışın,
bəzən bir paxılın buz baxışı da.
Bəzən bir həyasız geriqalmışın
təkidlə özünə çağırışı da.

Sirli, maraqlıdır bu dünya, gülüm,
mənim ömrümdə də qışım-yazım var.
Bəzən bu dünyaya min təşəkkürüm,
bəzən bu dünyaya etirazım var.

O sənin hüsnünə yaraşıq verir, –
mənim ürəyimə od salmaq üçün.
Gülü də tikanla qarışıq verir, –
Hüsnə, xasiyyətə mat qalmaq üçün.

Susuram yanında gör nə zamandı,
ayrılıq dəmində şikayətə bax.
Yanında qalmağım guya asandı,
sən mənə səbr ver, ay ana torpaq.

GƏL, "MƏNİM YAŞIDIM"

Sevməyən kəslərin ürəyi darmış,
min il də köhnəlməz bu duyğu, bu hiss.
Mən indi bildim ki, Kərəm yanarmış,
çöllərə düşərmiş Məcnun Leylisiz.

Bizim taleyimiz, yaşımız ayrı,
boyda-buxunda da tamam ayrıyıq.
Mən bir az payızı,
sənsə baharı, –
hərəmiz bir fəsli xatırladırıq.

Dünya – sənətkardı, tarix – sərgisi,
hansı surətinsə biz əvəziyik.
Birimiz kitabın ilk səhifəsi,
birimiz yüzüncü səhifəsiyik.

Hər insan qəlbində hiss var, duyğu var,
o qəlbə, o hissə yaxın düşməsək;
dünyanın qanunauyğunluğu var,
pozulur o məncə,
biz görüşməsək.

Səni arzulardır yaşadan ancaq
məni xatirələr... hardasa bir səs.
Mən "dünən" deyirəm, sən hələ "sabah",
burda da ayrıyıq... danmağa dəyməz.

Mən səhvlər etmişəm, belədir insan,
gərək mən düzəldim,
çətindi yol-iz.

Sən səhvlər etməyə hazırlaşırsan,
qəsdən yox, əlbəttə, bəlkə xəbərsiz.

Sənin marağın çox, mənim təcrübəm,
sən hey soruşursan, mən hey deyirəm.
Sən heyrət etdiyin şeylər var hələ
mən susub sakitcə gülümsəyirəm.

Bir ürək sənindi, bir ürək mənim,
bəzən söz uzanır, aşıb-daşırıq.
Keçmiş sənin olur, gələcək mənim,
bax, burda elə bil
yaşıdlaşırıq.

Gəl, "mənim yaşıdım", bu gizli məna,
səni hey çağırır, səsləyir hər gün.
Mən "qoca dünyayam",
unutma, dünya
günün çıxmağını gözləyir hər gün.

1978

DÜNYA İŞIQDI

Mənim köməyim ol, mən dara düşsəm,
baxma uzaqlardan, gəl dindir məni.
Hardasa, nabələd yollara düşsəm,
özün qarşıma çıx, sevindir məni.

Bəzən hıçqırığım ucalır göyə,
insanam, mənim də ağrım-acım var.
Mənim, sən verdiyin bir təsəlliyə,
Sən dediyin sözə ehtiyacım var.

Adam var, neyləyim, vicdanı dardı,
onun insafına qalsaydı əgər,

mənim ürəyimi çoxdan qırardı,
adımı hər yerdən çıxartdırardı,
istəyinə çatsın təki birtəhər.

Sən eşit bunları, sıxılma fəqət,
arabir sevincin qəm qarışığı.
Yüz təqib eləsin qoy məni zülmət,
sən varsan dünyada,
dünya işıqdı.

GÖRÜŞDƏN QABAQ

Ağ çiçəklər səpilmişdi üstə çəmənin,
Elə bildim buludlardan torpaq süd əmmiş.
Gülüşünə qərq olubmuş bu dünya sənin,
Mən bu səsdən
bu dünyada xəbərsizəmmiş.
Ürəyimin ən müqəddəs hissləri sənsən,
necə əziz gülüşlərin, doğma səsin var.
Məncə, hansı rəssamınsa əsəri sənsən,
sən yeganə
şəkilsən ki, öz nəfəsin var.

Budaqları başım üstə yellər əyirdi,
yerlər, göylər sevincimə göz qoyurdular.
Günəş sənin xatirinə gülümsəyirdi,
quşlar sənin xatirinə
oxuyurdular.

Dünya bir az nağıl idi, bir az həqiqət,
Məhəbbətə səsləyirdi bu məna məni.
Belə gözəl, belə qoşəng, belə qiyamət
Nə dünyanı
mən görmüşdüm, nə dünya məni.

SİRR DEYİL

Mənim sağlığıma içdilər dünən,
dedi arzuna çat bir nəfər, dünən.
Siz çatın, mən amma çatmayacağam,
mən heç vaxt arzuma çatmayacağam.

Mənim arzum hara, daha mən hara,
xatirə söyləsəm... bu bir yığındır.
Mən arzuma çatsam bədbəxt olaram,
bəlkə xoşbəxtliyim çatmamağımdır.

Kim isə, bəlkə də burda susacaq,
nə deyim,
yox, o da müqəssir deyil...
Xoşbəxt olmaq ilə – arzuya çatmaq
mən sizi bilmirəm, mənca bir deyil.
Bu da sirr deyil.

BAX

Xəstəliyə qısqanıram,
aramıza girənə bax.
Məni sənə, səni mənə
dünyada çox görənə bax.

Heç bilmirəm bu nə şərtdi,
mənə düşən yenə dərddi.
Gör bu dünya nə namərddi, –
xeyir istə, şərinə bax.

Duman aldı dağ-daşımı,
tutub qaçdım mən başımı.
Sən silmişdin göz yaşımı,
aç, yaramın yerinə bax.

Qar ələndi qara telə,
bir ömürü verdim yelə.
Qəm axtarsan innən belə
Nərimanın şerinə bax.

dekabr 1993

SƏNDƏN ÖTƏRİ

Mənə dedilər ki, sizdə yas düşüb,
yuxuda ağladım səndən ötəri.
Dedilər, torpağa bir almaz düşüb, –
gördüm göz yaşına çoxdu bənzəri.
Yuxuda ağladım səndən ötəri.

Sənlə gözəl dünya, sənsiz qorxulu! –
Sənsənmiş dünyanın tarazlıq yeri.
Mən yuxusuz qaldım, dünya yuxulu,
yuxudan qaçdım mən səndən ötəri,
sənsənmiş dünyanın tarazlıq yeri.

Ayılıb dünyaya baxıram, belə,
Yuxuda kim yaydı bu bəd xəbəri?!
Sənlə azdanışan, ağıram belə,
Yuxuda dəliydim səndən ötəri.

Mən öz dediyimdən üzdə dönmədim, –
üzdə çəkdiyimi saldım içəri.
Səni sevdiyimi sənə demədim,
Yuxuda ağladım səndən ötəri.

SƏSSİZ

Sən məndən incimə, dünya gözəli,
bir gözəl qadını itirmişəm mən.
Sən şirin ədalı, şirin busəli,
ağzımın dadını itirmişəm mən.

Gəlib gözlərimin keçir önünə, -
Mən onu bu qədər qısqanc bilmirəm.
Açıb saçlarını tökmə çiyninə,
sonindi, onundu bu saç bilmirəm.

Onu eşidirəm sənin səsində,
sən sonsən,
ortada mən kim oluram?
Həyatın bu gizli məhkəməsində
sonra cəzalara məhkum oluram.

Qadın öz evindən əbədi köçmür,
onun nəfəsi var, ruhu var evdə.
Qayıdıb heç şeyi təzədən ölçmür,
amma bir kimsəsiz ahı var evdə.

Bəlkə bu duyğudur sossiz ağlayan,
uçub yuvası da, aşiyanı da.
Bu həsrət oduna yandın, Nəriman,
yandırma həsrətlə yaşayanı da.

OĞLUMA

Anan xəstəxanada,
mən də başıqarışıq.
Qalx, oğlum,
sənə qurban,
nə yatmışıq, yatmışıq.

Doqquzda, onda deyil,
daha bizdən ötəri, –
altıda açılacaq
bu dünyanın səhəri.

Nə qədər qayğılar var,
nə qədər fikir, oğlum.
Bir evin min dərdini
tək anan çəkir, oğlum.

Dən düşüb saçlarına,
ağırlaşıb, yorulub.
Onun qadın ürəyi
qayğılardan yoğrulub.

Adı sığal istəyir,
bəzən qadın ürəyi.
Diqqətdi, mərhəmətdi,
onun duzu-çörəyi.

Vaxt olub duymamışam,
nazını çəkməmişəm;
ona yox, özgəsinə
gedib tərif demişəm.

Bayramlarda gül alıb
deməmişəm mübarək!
Yaralanıb hardasa
o zərif, həssas ürək.

Necə qadın içində
seçilir sənin anan.
Qızılgül seçilməntək
qərənfillər yanında.

Çay dəmlə, çörək bişir,
süfrə aç, öyrən, oğlum.

Xəbərimiz yox imiş,
evdən-eşikdən, oğlum.

Köynəyimiz ütülü,
yorğan-döşək təzə-tər.
Bizə xidmət eləyib
o əllər, zərif əllər.

Elə istəyirəm ki,
anan qayıdıb gəlsin;
iki kişi bir evə
baxa bilməyib, – desin.

Elə istəyirəm ki,
evə dönək, ay oğul.
O danışsın, danlasın...
biz sevinək, ay oğul.

"ZİYAFƏT"DƏN QAYIDAN QIZ

Gecə keçib gecədən,
kəçən yoxdu küçədən.
Çəkilibdi əl-ayaq.
Ana oyaq, qız oyaq.
– Necə keçdi ad günü?
Qızım, sizin ziyafət?
– Anacan, lap qiyamət.
– Gözəl qızdı rəfiqən,
xoşbəxtdi onu alan.
– Anacan, lap doğrudan.
– Yəqin yeyib-içdiniz,
xörəkləri o ağgün...
– Anacan, löyün-löyün...

Anası gözləyir ki,
yorulub, yatsın qızı.

Qızı da gözləyir ki,
gedib yatsın anası.
Qız görüşdən qayıdıb,
düzünü deyə bilmir,
oturub yeyə bilmir.
Gözü "acam" söyləyir,
ağzı "toxam" deyənin. –
"Ziyafətdə" yeyənin
Danışırlar beləcə,
baxışırlar beləcə,
əriyib gedir gecə...

TALE

Yanında baldızı, nəzarətçisi,
boynunda, qolunda qiymətli daşlar!
Tale görüşdürdü qəfildən bizi, –
yaxşı ki, dünyada taleyimiz var.

Tanıyan o idi, tanımayan mən,
ah, onun həyata sualı nəydi?!
Bir şeyi bilmədim, – nəzarət hökmən
üstəki daş-qaşa, ya özünəydi.

Zəncir biləyində xalis qızıldan,
üzük barmağında başqa bir ovsun.
Qandal eşitmişdim,
amma heç zaman,
qandal görməmişdim qızıldan olsun.

Soruşmaq istədim mən onu ondan,
gördüm ki, özü də məəttəl qalıb.
Mənim əzizimdən, mehribanımdan
yad baxış,
yorğun səs,
soyuq əl qalıb...

Budurmu xoşbəxtlik, yaxud səadət,
budurmu dünyanın ağız ləzzəti?!
Almazın, yaqutun içində fəqət
mən ağlayan gördüm bir məhəbbəti.

Əzizdir hər kəsin eşqi, niyyəti,
Hər qəlbin ilk sözü bir ünsiyyətdir.
Kişinin ən böyük mədəniyyəti, –
bəlkə də qadına münasibətdir.

Bir müdrik misalı gətirdim yada,
sən də ər evində bir az ayıq ol.
Qızıl basdırılır, çıxarılır da,
insan basdırılır torpağa bir yol.
Bir az ayıq ol.

QIZLARDAN OĞLANLARA

Oğlanlar, qızlara hörmət eyləyin,
ya sevin qızları, ya rədd eləyin.
Aldadıb atmayın, günahdı qızlar,
sabahkı ən əziz anadı qızlar.

Səsində həya var, gözündə ovsun,
evdə dilavərdi, çöldə lal olur.
Gözünüz qızların gözündə olsun, –
o gözdə daimi bir sual olur.

Qızlar anadılar, oğlanlar ata,
kim deyir, bu işi bir əyən olmur?!
Qızların qız baxtı gözəl olsa da,
gəlinlik baxtları müəyyən olmur.

Fikirə öyrəşir, qəmə qatlaşır,
qəlbində yaşadır, sirrini təkcə.
Öz ata evində qızlar yadlaşır,
yad oğlan evinə meyl elədikcə.

Qəlbini sevdiyi oğlana deyir,
ancaq rəfiqəsi soruşsa, danar.
Özgə anasına qız ana deyir,
özgə atasına qız olan qızlar.

Qızlar aldanandı, siz aldatmayın,
aldanıb yananın qanı buz qalar.
Qolları üstündə gedib yatmayın,
yazıqdı, əbədi yuxusuz qalar.

Görüşə getməyin ürək sevməsə,
sözümü, a qızlar, ucuz tutmayın.
Ürəkdən çəkirik, nə çəkiriksə,
bunu da həyatda siz unutmayın.

"GƏZƏYƏN QIZ"

Rəsul Həmzətova

Səni görübdülər dağüstü parkda,
gün bir az aşağı əyilən vaxtda.
Kinodan çıxanda görüblər səni,
ötürüb harasa bir nəfər səni.
Sonra bir avtobus duracağında,
sonra bir metronun çıxacağında,
sonra bir taksiyə mindiyin yerdə,
sonra da evə gec döndüyün yerdə,
haraya gedibsən göz qoyubdular,
adını "gəzəyən qız" qoyubdular.

Məni gözləyibsən dağüstü parkda,
gün bir az aşağı əyilən vaxtda.
Səni o kinoya mən aparmışam,
özüm ötürmüşəm sonra qadası.
Od tutub yanağın, üzün yanmasın,
yenə görüşmüşük gedib bir axşam:

əvvəl bir avtobus duracağında,
sonra bir metronun çıxacağında,
sonra bir taksiyə oturmusan sən,
mənim görüşümə gecikdiyindən.
Özüm saxlamışdım bir dəfə səni,
bir az gec ötürdüm mən evə səni.
Gör, necə yerbəyer, necə adbaad,
məni görməyiblər,
ay dadi-bidad!

QOŞA MƏZAR

Ağstafanın Qıraqkəsəmən kənd qəbiristanlığında anamla dayım yanaşı dəfn edilib.

Bacı-qardaş yanaşıdı,
məzar məzara söykənib.
Köhnəlib iki başdaşı,
dəmir hasara söykənib.

Bu dünyaya gələn gedib,
nə əl çatıb, nə ün yetib.
Yovşanlıqda güllər bitib, –
Gülzar gülzara söykənib.

Kim daş atdı bu bacadan,
keçmədi gəncdən, qocadan.
Baxma torpağa ucadan,
torpağa Sara söykənib.

Ağstafa, 13 iyul, 1992

TƏLƏBƏLİK

Bacım qızı Fəridəyə

Durur ayrıldığım kölgəli çinar,
durur Gəncədəki bizim institut.
Xəyalım bir yerdə tutmadı qərar,
illəri andırdı bir anlıq sükut.

Neyləyim, unutmur insan ürəyi,
yaşadım dünyada könlü yanıqlı.
Düz dörd il geyindim köhnə pencəyi,
qolu gödək oldu, boynu yamaqlı.

O pencək saxladı məni soyuqdan,
doğru danışmağı çoxu ar bilir.
Əynindən çıxardıb vermişdi atan,
heç kəs bilməsə də, qonşular bilir.

Bəzən ac da qaldım, daha nə danmaq,
danışıb gülməyə könlüm olmadı.
Şerim qəzetlərdə çap oldu, ancaq
bir qəzet almağa pulum olmadı.

Lakin bu dərdimi bilmədi heç kim,
mən bildim dərdimi sevincin, qəmin.
Arabir xəlvəti baxıb sevindim,
təzə yamağına köhnə çəkmənin.

Gülmə, görməmisən o sevinci sən,
xoşbəxt böyümüsən, xoşbəxt ol, anam.
Bir də bilirsənmi mən o sevincdən,
dünyada heç kəsə arzulamıram.

Oldu sevincim də, oldu qəmim də,
bir tələbə qıza könlümü verdim.
Onun hər sözünü öz aləmimdə
seminar dərsitək əzbərləyirdim.

Deyirdim, nə qədər baha olsa da,
gərək üzük alım, bu bir adətdir.
Ancaq avtobusun keçib yanından,
piyada gedirdim dərsə arabir.

Qoy indi ağrısın vicdanı varsa,
girdi aramıza onda bir nəfər.
Bir gəncin taleyi alt-üst olursa,
ağırdı, dağılan ailə qədər.

Fikir ver hökmünə sən misalların,
deyir, su quyunun dibində olur.
Hayıf ki, ürəyi bəzi qızların
başqa oğlanların cibində olur.

Qoy bir söz də deyim çıxartma yaddan,
bu da necə deyər, bir məsləhətdi.
Çalış ki, əvvəlcə yanılmayasan,
təəssüf ikinci məğlubiyyətdi.

Ömrün yolları da pilləkan kimi,
gəndən uzaqlara lap çox baxmışam.
Mən o pillələrlə bir insan kimi
gör ki, necə gəlib, necə qalxmışam.

1964

SƏADƏT

Azərbaycan gözəlinə

Heç bilirsənmi,
səndən
Həcər olardı, Həcər
Belində gümüş kəmər,
kəmərin üstə xəncər,
çiynində bir "aynalı".

Sən bundan daha gözəl,
Bundan daha mənalı!

Sənin Nəbin olardım,
vuran qəlbin olardım.
At üstə atdanardıq,
ürəkdən şaddanardıq,
səngərə yatışardıq,
atışar, atışardıq,
qaynayıb-qatışardıq.

Necə dəmlər olardı,
Necə sevinc görərdik,
necə qəmlər olardı!
Gör, nə deyir o gözlər,
deyir: nə xoş olardı
sənlə döyüşə getmək,
görüşə getmək qədər.
Sənin qolların üstdə
yaralanmaq, sağalmaq –
ah, səadət, budur, bax!

1970

NƏRDİVAN

Bu dünya nərdivandı, –
qalxanda mehribandı,
enəndə nə yamandı...
Görüşdük pillələrdə,
yolun yarısında biz.
Sən qalxırdın bu dəmdə,
mən enirdim xəbərsiz.
Səni arzularına
qaldırırdı nərdivan.
Məni xatirələrə

endirirdi bu zaman.
Birimiz – günçıxana,
birimiz – günbatana.
Qalxa bilməzdim daha,
nə o güc, nə o taqət.
Sən də enə bilməzdin, –
haqlı, haqsız vermişdi
öz hökmünü təbiət.
Gərək ya düşməyəydi
bu görüş heç araya,
Ya sən əvvəl gələydin,
ya mən sonra dünyaya.

1978

GÖZÜ YOXDU

Küçələrə su səpmişəm,
yar gələndə toz olmasın.

Xalq mahnısı

Küçələrə qar yağıbdı,
torpağı var, tozu yoxdu.
Xəstə qalıb gözü yolda
səsi gəlir, sözü yoxdu.

İnsan dərdə layiq olar,
bəxti yatsa, ayıq olar.
Yadın evi soyuq olar,
ocağı var, közü yoxdu.

Dərdin alım, bizim dağlar!
Quyu suyu sərin saxlar.
Biri gülər, biri ağlar,
bu yazıya pozu yoxdu.

Sirri çoxdu bu dünyanın,
vay halına qul olanın.
Sən gördüyün Nərimanın
adı qalıb, özü yoxdu.

ƏLİ BALA

Uğuruma gəlib çıxdın,
sənə qurban, Əli bala.
Səni görüb xoşbəxt olsun
Atan-anan, Əli bala.

Dar günümdə çatdın dada,
qoymadın əl açım yada.
Görməmişdim həyatımda
belə tufan, Əli bala.

Bir həkimdən uzaq qaçdım,
o birinə ağız açdım.
Elə yandım, elə çaşdım,
əsdi xəzan, Əli bala.

Tale məni saldı dala,
yaman düşdüm haldan-hala.
Bu yaşda bu qeyli-qala
dözmür insan, Əli bala.

EVDƏ ARVAD OLMAYANDA

Evdə arvad olmayanda
düymə də qırılır düşür.
Yel budağı oynadanda,
Yarpaq da ayrılır düşür.

İsti nəfəs, doğma ocaq
varsa, səni qoruyacaq.
Yıxılanda xançal, bıçaq
qınından sıyrılır düşür.

Nəriman, nələr çəkirsən,
torpağa qan-yaş tökürsən.
Yam-yaşıl güllər əkirsən,
sapından saralır düşür.

17.08.2000

İMTAHAN

Sənə imtahan verib
getdi tələbələrin,
mənası dərin imiş
mübtədanın, xəbərin.
Sənin təhlil etdiyin
o sadə cümlələrin.
Var olsun, sənə qurban,
"dörd", "beş" yazan əllərin.
Xoş halına deyirəm,
qiymət alan gənclərin.
Nə vaxtdı gözləyirəm,
sənə imtahan verim,
mənə qiymət düşürsə,
can deyirsən, can verim.

26.06.03

QORXURAM "ANAMA" MƏN ANA DEYİM

– Bir qadın anama oxşayır, ata,
üzü, görünüşü, boyu-qaməti.
Gülüşü ürəkdən, yerişi asta,
bir əl yaradıbdı iki xilqəti.

Anamda görmüşdüm o baxışları,
onundu o gözlər, o qaşlar, ata.
Yuyub daramıram mən o saçları,
o ətrə bələnib bu saçlar, ata.

O necə özgədir? – deyirəm hərdən,
özgələr yanında doğmamdır, ata.
Gedənlər qayıdır bəlkə yenidən? –
o da qayıdıbdı, anamdır, ata.

Dünyanı bir qadın gözəli gəzir,
dünyada yaşayır özündən ayrı.
Get barış, o bəlkə küsülü gəzir? –
bizdən də yan keçir o səndən ayrı.

Qadınlar köyrəkdi, qəm yeyə bilər,
ilahi söz deyir o baxış, ata.
Qadınlar hər şeydən inciyə bilər,
nəvaziş gözləyir, get barış, ata.

Nə qədər həsrətdi dilim bir sözə,
nə deyim, soruşma o nədir, ata.
Yəqin, hansı qızın anası varsa,
Allah da göydə yox, yerdədir, ata.

Ədası mehriban, səsi mehriban,
ata, o, Yer olsa, mən Göyün ollam.
Mən sənin yanında o "Şeytan balan",
mən onun yanında ərköyün ollam.

Həyat gözlərimdə təzə don geyir,
arzumu, sirrimi qoy ona deyim.
Məni hər görəndə o, "qızım", deyir,
qorxuram, "anama" mən ana, – deyim.

MƏNDƏN YAMAN RAHATDILAR

Soyuq sökür kürəyimi,
ağrı didir ürəyimi.
Yatıram, buz xörəyimi
qızdırıb gətirən yoxdu.

Evdə özüm, çöldə özüm,
tokliyə öyrənib gözüm.
Andıra qal, belə dözüm,
üzümə bir gülən yoxdu.

Hərdən Gülüş yada salır,
hərdən Xətiş xəbər alır.
Hərdən Nazim bir zəng çalır,
– Gələn varmı?
– Gələn yoxdu.

Soruşmağa babatdılar,
Şükür, sağ-salamatdılar.
Məndən yaman rahatdılar,
hələ ki, bir ölən yoxdu.

2000

XƏBƏR VER O GÖZƏLDƏN

Deyərdi, danışardı,
arzuyla yaşayardı.
Tikməyi xoşlayardı,
oğlunu, bir də məni
ərk ilə danlayardı,
üzümüzdən öpərdi.
Köz üstə su səpərdi.
Ən böyük sevinci də
ilkin qız nəvəsiydi,
nənəlik həvəsiydi.
Bir də kürəkəninə
süfrə açıb bəzəmək
onun zövq mənbəyiydi.
Ürəyi geniş idi,
Hövsələsi dar idi.
Evimiz olmayandan
o hələ cvdar idi.
Teatr aşiqiydi,
musiqi vurğunuydu.
Güldümü – uğunurdu.
Ortabab şairləri,
bir də şöhrətliləri
oxumamış doyardı
və kənara qovardı.
Bax, beləcə yaşardıq,
küsərdik, barışardıq.
Su olub buxarlanıb,
quş olub uçub əldən.
Ötən bulud, əsən yel,
xəbər ver o gözəldən.

DÜŞÜB

Küsüb bir dünya gözəli,
sükutu dünyaya düşüb.
Bir yol "Ayüzlüm" demişdim,
qalxıb indi Aya düşüb.

Əlimdən bir ceyran çıxıb,
Ceyran, canımdan can çıxıb.
Mirvari dəryadan çıxıb,
təzədən dəryaya düşüb.

Onu yerbəyer eləyin,
məni dərbədər eləyin.
Məcnuna xəbər eləyin, –
Nəriman səhraya düşüb.

DÜNYA YAŞAMAQ YERİYMİŞ

Çəməndə təzə gül bitib,
bu yer köhnə bağ yeriymiş.
Dünya bir pəncərə deyil,
dünya yaşamaq yeriymiş.

Sən ey gözəllik tanrısı,
nə xoşdur ömrün mənası.
Sənin qolların arası, –
küsüb-barışmaq yeriymiş.

Gəlib çıxmırsan xeyli var,
demirsən bir gileyli var.
Əhmədlidən gələn yollar
nə yaman uzaq yer imiş...

MƏNİM YANDIĞIMI DEMƏ, YANARSAN

Xalq artisti Əminə Yusifqızına

Gör necə qarışıb qəmim qəminə,
ixtiyar sahibi, biixtiyarsan.
Mənim yazdığımı oxu, Əminə,
mənim yandığımı demə, yanarsan.

Mənə demişdilər dünya işıqdı,
yenə yolum uzaq, səbrim az oldu.
Mənim ki, bu qədər alnım açıqdı,
niyə alın yazın oxunmaz oldu?!

Sənin pıçıltında bir etiraz var,
bir göy gurultusu, bir leysan bulud.
Sözü sükutla da anlatmaq olar, –
təki söz söz olsun, sükut da sükut.

Bir sevda yoludu könül təsəllim,
kimə tanıdırsan divanə məni?!
Külə döndüyümü görəndə bildim,
necə yandırıblar Əminə, məni.

23.01.2001

XOŞBƏXTLİK

Sən mənim dərdimsən, dərdi çəkəllər,
bir yolda gözlərəm mən yüz yol səni.
Əziz olduğunu dərdin bu qədər
sən mənə öyrətdin, xoşbəxt ol səni!

İÇİMDƏ

Üzümü xoş görüb, xoşbəxt deyirsən,
ağrı içimdədi, yara içimdə.
Dərdimi soruşma, ay dərdin alım,
gəl axtar içimdə, ara içimdə.

Qapalı ümmandı elə bil sinə,
çalxanır, sığışmır öz hövzəsinə.
Qızıl balıq kimi üzür tərsinə,
ürəyi salıblar tora, içimdə.

Ürəkdən çəkirəm, ürək acıyam,
fikir dünyasıyam, söz yamacıyam.
Özüm özüm boyda dar ağacıyam,
dara çəkilirəm, dara, içimdə.

Taleyim xeyrə yox, şərə qol çəkir,
dərdi ya qız çəkir, ya oğul çəkir.
Nazim fikirlidi, gözü yol çəkir,
Xatirə yanımda, Sara içimdə.

SƏN NƏRİMAN DEYİBSƏN

Mənim evdən, mənim işdən qaçanım,
kimə doğru, kimə yalan deyibsən?
Ziyarətin qəbul olsun, əzizim,
gedib orda mənə qurban deyibsən.

Qəsd elədim mən özüm öz canıma,
tək qoymadın, gəlib-getdin yanıma.
Düşmənlərim susayanda qanıma,
can yandırıb sən mənə "can" deyibsən.

El deyəni, el qoruyub, el tutub,
köməksizi yağış döyüb, sel tutub.

Atasıza ata kimi əl tutub,
anasıza mənəm anan, deyibsən.

Ürək dostum, ürəyimə dəyiblər,
əyilənlər əyilməzi əyiblər.
Haq şairi indi kimdi deyiblər? –
Çaşmayıbsan, sən Nəriman deyibsən.

İyun, 1997
Şüvəlan, xəstəxana

SƏNİN YUXUN

Sağlığıma sən oldun
ilk dolduran qədəhi.
Əlində cingildədi
dolu şampan qədəhi.

Böyük qonaqlıq idi,
sən deyən sağlıq idi.
Dəstəyi sınıq idi,
məndə olan qədəhin.

Ürək ləkə bilmədi,
dərdi çəkə bilmədi.
Əcəl tökə bilmədi,
sən dolduran qədəhi.

29 mart, 1997,
xəstəxana

GÜL

İllər gəlib keçib... qəbir itibdi
illərə nə var ki, gəlib keçəcək.
Üstündə ən gözəl bir gül bitibdi
Ətri var, elə bil öz nəfəsin tək.

Gülün xatirinə
deyirəm, – çoban
Neçə yol sürünü qaytarıb yəqin.
O gül qoymayıbdı ayaqlanasan,
Cığır salmayıblar üstündən sonin.
Bu gülün rəngində vardı bir donun,
Hoyatı sevirdin, axı sən, ana.
Nə deyim, bəlkə də geyinib onu
Təzodən dünyaya gəlmisən, ana...

AYAQQABILAR

Qapımızın ağzında
Əvvəl ancaq ikiydi.
Onlar da mənimkiydi.
Dörd oldu sonra bir gün.
Üç il keçdi sərasər,
Gah axşam, gah da səhər
Hey açılıb örtüldü
Bizim doğma qapılar.
Bir gün də altı oldu
Həmin ayaqqabılar.
İkisi bər-bəzəkli,
Dördü bəzəksiz oldu.
Artdı ayaqqabılar
Sonra da səkkiz oldu.
Keçir günlər, həftələr,
Yaş üstünə gəlir yaş.
Kiçik ayaqqabılar
böyüyür yavaş-yavaş.

DAİM GÖZ ÖNÜNDƏ

Həyatın qəribə məqamları var,
kim isə sağlamdı, nasaz görünür.
Dərinə bənzəyir bulanlıq sular,
duru su dərindi, dayaz görünür.

Baxma bu dünyaya belə könülsüz,
dünyada nə var ki, o xoşa gəlsin.
Səadət qəm ilə şərikdi, sözsüz,
görmədim –
qış ilə yaz qoşa gəlsin.

Sən elə gözəlsən, sən elə həssas –
könlündən könlümə bir işıq düşüb.
Səni hər tanıyan yaxşı tanımaz,
yaxşılar pislərlə qarışıq düşüb.

Göyərçin kimisən daima səssiz,
dümağsan, elə bil səni qar tutub.
Geyimin gözəldi, zövqün əvəzsiz,
niyə gözlərində qəm qərar tutub?!

Vermə od sinəni hər əsən yelə,
dünya od sinənə bir inci qoyub.
Bir ömür nədir ki, onu da belə;
qəmə həsr edəsən, sevinci qoyub.

Ömürlük qalacaq amma bu duyğu;
bu ildən o ilə sirri daşımaq
nə qədər çətindi, bir ömür boyu
daim göz önündə
gizli yaşamaq.

SƏNƏ KEŞİK ÇƏKİRƏM

Sən yatırsan bu saat,
mən oyağam bu saat.
Yuxun başqa bir həyat,
özün başqa bir həyat.

Sən indi evinizdə
rahat yatırsan, nə qəm.
Mən burda, evimizdə
sənə keşik çəkirəm.

QABAQDA YAŞ VAR...

İkimiz üz-üzə – sevinc ilə qəm.
elə hey deyirəm bir dinlə məni.
Gözlərin nə deyir, başa düşürəm,
niyə çaşdırırsan dilinlə məni.

Sən olan dünyada başqadı dünyam,
məhəbbət göz ilə, qaş ilə deyil.
Yaşca böyük ikən uşaq oluram,
görünür, böyüklük yaş ilə deyil.

Gözünlə həmrəysən, dilinlə yadsan,
biri doğmadırsa, o biri yaddır.
Gah bərksən daş kimi, gah amanatsan,
bəlkə qadınlarda bu, ehtiyatdır?

Nəfəsin ətirli, özün təzə-tər,
uyuyur qoynunda yaz ilə bahar.
Sən məndən özünü gözlədin, yetər,
özündən gözlə ki, qabaqda yaş var...

QIZA "BEŞ" DÜŞÜR

Bir dünya gözəli, bir adı pünhan
görüşə qaçırdı əlində dəftər.
Bir vaxta düşmüşdü görüş, imtahan;
orda da, burda da gözləyirdilər.

Müəllim, rəhm elə çıxsa yadından,
bir az fikirləşsə, bir az macal ver.
O da imtahandı, bu da imtahan,
məhəbbət fənnindən qıza sual ver.

Elə məqam düşüb, o ürək açıb,
Çəməndə iz düşür, izə şeh düşür.
Bəlkə taleyinin dalınca qaçıb,
qız "üç"ə danışsa, qıza "beş" düşür.

Səadət diləyək gərək o qıza,
göz nurla sevinsin, ürək eşq ilə.
Oğlandan "beş" alıb, səndən "üç" alsa,
nuş olmaz müəllim, "üç"ü "beş" eylə.

O da imtahandı, bu da imtahan;
demə orda bilən, burda bilməyir.
Eşqin pedaqoji qanunlarından
Sizin fakültədə dərs keçilməyir.

İKİMİZ

"İstedad əsil-nəcabətdən artıqdır"
Volter

Sən mənim üstümdə söz götürübsən
nadan kəkələyib lovğalananda.
Sən külün içindən köz götürübsən,
yəqin zərifliyin itib o anda.

O duya bilməzdi nəydi bu ülfət,
bələdçi cildində nabələd idi.
Həqiqi ləyaqət, yalançı şöhrət
üz-üzə gəlmişdi, bir qələt idi.

Döyər sinəsinə bəzi adamlar,
qalxar arsız-arsız namus-ar deyə.
Vətəni başına çətirtək tutar
bir yaz yağışında islanar deyə.

Səni üşüdürdü soyuq nəfəsi,
gör o, ürəyini harda qırırdı.
Qadın qürurunu qəsdi-qərəzi
"kişi qeyrətinə" sığışdırırdı.

Üzr istəyəydi səndən o, gərək,
nə üz lazım idi, nə də cəsarət;
Qadın qarşısında səcdə eləmək
qadın nəzərində qalxmaqdı fəqət.

Allahın say-seçmə bir bəndəsiydi:
əsli, nəcabəti, nələr və nələr.
Eh, o da mikrofon xanəndəsiydi,
üzdə əl çalırlar, dalda söyürlər.

Baxıb ətrafına bir fənd qururdu,
mərhəmət umurdu kimdənsə yazıq.
O qalib rolunda məğlub olurdu,
sənlə mən – ikimiz tamaşaçıydıq.

YADINA DÜŞƏCƏYƏM

Deyirdin ki, birtəhər
unudaram mən səni.
Unut, birtəhər unut,
bacarsan əgər, unut.

Mən səni hər görəndə
dağ çiçəyim, deyərdim.
Çiçək görsən harda sən,
əldə, ya bazarda sən
yadına düşəcəyəm.

Yerdə maşın şütüyüb,
göydə ulduz axacaq.
Görüşdən qayıdanlar
qabağına çıxacaq,
yadına düşəcəyəm.

Başını darayanda
barmaqların əsəcək.
Daramaq istəmişəm
o saçları sənin tək,
yadına düşəcəyəm.

Axşamlar yenə çıxıb
duracaqsan yolda tək.
Səni kim gözləyəcək,
səni kim ötürəcək? –
Yadına düşəcəyəm.

Getsən bir yas yerinə
qara geyinib əgər,
ölənin sevgisindən,
eşqindən deyəcəklər.
Yadından çıxanda da,
yadına düşəcəyəm.

Deyirdin ki, birtəhər
unudaram mən səni.
Unut, birtəhər unut,
bacarsan əgər, unut...

1952

İTİRMƏ

Mənim sənə sədaqətim təmizdi,
sən də mənə etibarı itirmə.
Mənmi səni, sənmi məni tapıbsan?
tapdığını saxla barı, itirmə.

Rəfiqələr sirrimizi yayıbdı,
Gələn olar, görən olar, ayıbdı.
Sən ağlama, göz yaşların hayıfdı,
sinəmə tök, o yaşları, itirmə.

Əzab çəkmə, ufuldanma bir belə,
yaxın əyləş, sığal çəkim o telə.
Sevirsənsə, sevdiyinə rəhm elə,
oxşadığın ağ saçları itirmə.

SİRR SÖZÜ

Məni gizli imtahana çəkirsən,
lazımdımı açıq deyim hər sözü?
Qulağına pıçıldasam yaxşıdı,
qəlbinlə duy, gözünlə də gör sözü.

Demə nədir səsimdəki bu təlaş,
arxada yaş, ortada yaş, öndə yaş.
Üç söz deyim, üç tilsimdi, özün aç:
Çaylı sözü, Poylu sözü, Kür sözü.

Sərv olaydın, budağını əyəydim,
külək olub qapınızı döyəydim.
Sözarası mən sənə can deyəydim,
sözgəlişi sən də mənə: yar, – sözü.

Nə deyibsən, Tanrı sənə veribdi,
baxışların, yerişlərin zərifdi.
Sevən adam el içində qəribdi,
necə desin qərib sənə sirr sözü?

İKİNCİ ADDIM

Hər şey zarafatdan başladı bir vaxt,
Hər şey bu dünyada başqaydı bir vaxt.

Həyatda ikinci addım atırsan,
yeri ehtiyatla, get ehtiyatla.
Zarafat eləmə sən bu həyatla,
yolu cüt gəlmişdin, tək qayıdırsan.

Kömək istəyirsən darıxıb hərdən,
günahkar bəlkə də ancaq mən oldum.
Təsəlli verən də mənəm, sənə mən,
səni çaşdıran da bir vaxt mən oldum.

Düşmənəm həyatda təsəlliyə mən,
getmir təsəllinin vurduğu yara.
"Sənsiz yaşamaram" – deyə-deyə mən,
sənlə də yaşadım,
sənsiz də sonra.

Daha özünündü xeyirin, şərin,
yadında bir sözüm qalacaqdımı, –
gedirsən, ikinci addımın sənin,
birinci taleyin olacaqdımı?..

XOŞBƏXTLİK VERİRDİM

Martın səkkizində təbrik elədim,
– Bayramın mübarək,
xoşbəxt ol, – dedim.
"Xoşbəxtlik verirsən, tək istəmirəm,
mən bir vaxt demişdim... daha demirəm".
Susdum ehtiyatsız hərəkətimdən,
xoşbəxtlik verirdim, mən bədbəxt ikən.

APAR MƏNİ

Gəl yanıma innən belə,
soruş məni, axtar məni.
Ürəyində apar məni
gözlərində qaytar məni.

Mən nə məstəm, nə ayığam,
məhəbbətə mən layığam.
Sən dalğasan, mən qayığam,
eşqin atar-tutar məni.

İçimdədir odum, közüm,
köz olubdu sirrim, sözüm.
Heç bilmirəm deyim, dözüm?
intizardan qurtar məni.

Sən səhərdə bir səhərsən,
çiçək kimi təzə-tərsən.
Sonra bir gün gecikərsən,
sonra torpaq udar məni.

XATİRƏ

Bizə necə baxırdı
yanımızdan ötənlər.
Səadət yeriyirdi
küçəylə səhər-səhər.
Biri Sən, biri də Mən! –
bu sevinci duyurdum.
Bizim nikahımızı
gözlərdən oxuyurdum.
Sən mənə yaraşırdın,
mən sənə yaraşırdım.
Taleyimlə ilk dəfə
mən orda barışırdım.

Yəqin sonuncu dəfə
rəhm edirdi Allahım.
Ey yazılan taleyim,
ey pozulan nikahım,
ey ailə həyatım!
Dadınızı görmədim,
tamınızı duymadım.
Xatirəyə döndünüz,
ey yaxınlar, uzaqlar!
Qızımın adı qaldı
sizdən mənə yadigar.

***

Məhəbbət! Nə deyim bu ülvi ada,
Hamıya bir gözlə baxmayır o da.
Birinə ömür-gün yoldaşı verir,
Başqa birisinə göz yaşı verir.

1957

SƏN YAŞA

Səni daş eylədilər
o daşa qurban olum.
Qızın "Ana" çağırır, –
anaşa qurban olum.

Ağrısan ağrıyardım,
yaranı sarıyardım.
Saçını darayardım,
o saça qurban olum.

Ürəyimdə söz qalıb,
külün altda köz qalıb,

baxa-baxa göz qalıb, –
göz-qaşa qurban olum.

Baxan baxır yan gedir,
gələn pərişan gedir.
Daş qalır, insan gedir,
Sən yaşa, qurban olum.

HAQQIN ÇATARMI

Məndən inciməyə haqqın var sənin,
bəxtdən inciməyə haqqın çatarmı?
Özün ovsunladın göz bulağımı,
göz yaşı içməyə haqqın çatarmı?

Sənsiz, səndən ötrü nəzir vermişəm,
könlümü könüllü əsir vermişəm.
Sənə candan qabaq mən sirr vermişəm,
o sirri açmağa haqqın çatarmı?

Məcnun Leyli deyib dağı dolaşır,
dildə bal, ağızda ağı dolaşır.
Nəriman fikirli, ahlı dolaşır,
tək qoyub qaçmağa haqqın çatarmı?

12.01.98

OLUM

Mənə zülüm eyləyirsən,
zülm elə, qurbanın olum.
Dünya sənindi deyirlər,
sən olan dünyanın olum.

Yol kimi ayaqla məni,
həm öldür, həm ağla məni.

Hör daşla, torpaqla məni,
qoy təzə ünvanın olum.

Dilim dil olsun o dilə,
bir yol adımı çək belə.
Ver, aparsın əsən yelə,
dillərdə dastanın olum.

"Yox" demə ki, yoxa çıxım,
istidən soyuğa çıxım.
"Hə" de ki, qabağa çıxım,
"can" deyəndə, canın olum.

Nərimanı girov qoyum,
gözlərini yeyim, doyum.
Mən səni səndən qoruyum, –
yanında həyanın olum.

2 iyul 2002

QADASIN ALDIĞIM

Gözlərim bir gözə düşdü,
ortaya möcüzə düşdü.
Üz vurmadım, üzə düşdü,
çaşdı qadasın aldığım.

Doluydum – yağa bilmədim,
qalxdım ayağa, bilmədim.
Tez keçdi, baxa bilmədim,
qaçdı qadasın aldığım.

Baxdım ki, baxtım oyana,
düz gəlirdi, döndü yana.
Demə daşdı, Nərimana,
yaşdı, qadasın aldığım.

DÜNYANIN SAKİT YERİ

Yenə divanəydi şahanə könlüm,
cahanda sığmırdı cahana könlüm.
Dünyanın ən ucqar, ən sakit yeri,
qolumun üstüydü səndən ötəri.

Son dedin beləcə daşa dönəydik,
mən dedim daşa yox, quşa dönəydik.
Uçaydıq, doyunca nəfəs alaydıq,
yerə enməyəydik, göydə qalaydıq.
Üzərrik yandırıb sən duz ataydın,
qolumun üstündə bir az yataydın.

Sən dedin quş olsaq, bizi vurarlar,
daş olsaq, dəyməzlər, dinc oturarlar.
Mən dedim daş olsaq, görərlər bizi,
götürüb divara hörərlər bizi.

Yandıq bu eşq ilə, bu arzu ilə,
bu arzuya əhsən, bu eşqə əhsən.
Daşa dönmüşlərin içində hələ,
daşa dönməyəni bizik deyəsən.
Hələ məhəbbətə inanan bizik,
yanıb içimizdə kül olan bizik.
Allah, ya daş eylə: divarda qalaq,
ya bizi quş eylə, yanına qalxaq.

TALEYİN DALINCA

Sən görüşə çıxırsan,
mübarəkdi, qadası:
Ömrün ilk səhəridi,
yolun ilk astanası.

Niyə yol çəkir gözün?
o yola göz tikən var, –

o yola tələsən var,
o yola gecikən var.

Taleyiyin dalınca
gedirsən, yox xəbərin.
O qız ən vacibidi
səni gözləyənlərin,
səni istəyənlərin.

Demə, adi tanışdı,
demə, kimdir o tanış?!
Qohumdan-əqrəbadan
irəlidir o tanış,
özgə bildiyin o qız,
o gülərüz, ayqabaq.
Bəlkə anadan oziz,
bəlkə atadan qabaq.
Bu gün yox, sabah, sabah!
Dünyada tək qalanda.
Bu dünya boşalanda
və təzədən dolanda.

Qabaqda qırx var hələ,
qırxdan sonra əlli var.
Böhtan var, təsəlli var,
bir dərdin yüz həlli var.
O həllin də dərdi var.
Dostun üzü dönüyü,
qohumun namərdi var.

Təklik var yer üzündə,
kimsəsiz yaşamaq var,
kefsiz var, kef-damaq var.
Ögeylər, doğmalar var,
sıxmalar, boğmalar var.

Ədalətin adı var,
Azadlığın tərifi.

Biri yapon dilidi,
o biri çin hərifi.
Bu yollarda gərəkdi
yol gözləyən o pəri.
Arxadı, addı-sandı
o qız səndən ötəri,
həyatda bir həyatdı.
Özü gör necə zərif,
gör necə amanatdı.
Qızıl güldü, lalədi,
bənövşədi qismətin.
Qadın – möcüzəsidir,
sirridir təbiətin.

Tale aldı əlimdən
O çıxmışdı qarşıma.
Vətənsiz yaşa qardaş,
qadınsız yox, yaşama.

QIZ İDİN – SEVİNƏN, QAÇAN, GÜLƏYƏN...

Mən bu daş saçlara sığal çəkmişəm,
nə qədər öpmüşəm bu daş üzündən,
bu daş dodağından, bu daş gözündən,
arı pətəyindən mən bal çəkmişəm.

Yer üzü vətəndi, qəbir də vətən,
bu gözün ağıdı, o qarasıdı.
Bizə indiyəcən olmayıb deyən, –
bunun vətən hansı, qürbət hansıdı?!

Qız idin – sevinən, qaçan, güləyən,
mənim ürəyimə od ələyən də.
Səni mən olmuşam gəlin eləyən,
bu daşlar içində daş eləyən də.

Ayrılıq əbədi bir qəmdi, nə qəm,
nə arzuya qıyır, nə yaşa baxır.
Mən daşa baxmaqdan daşa dönmüşəm,
üz-üzə durmuşuq: daş daşa baxır.

Yetim bir uşaqdı kişi, qadınsız,
mən bir uşaq dedim... tək uşaq olmur.
Zaman qorxuludur, ömür vəfasız,
dünyada tək qalıb yaşamaq olmur.

Qızın ana deyib cavab almayır,
bilmirəm sən necə mənasan, ey daş!
Daş kimi no daşsan, O, daş olalı,
nə də ana kimi anasan, ey daş?!

1995

ÜSTÜNƏ

Yuxun gəlir, yat qadasın aldığım,
saçlarını tök sinəmin üstünə.
Gözlərimin qapağını örtərəm,
yorğan kimi əzizimin üstünə.

Nəyə gərək, soyuqdursa o yataq?
Səndə səni, məndə məni oyadaq.
Bir az mən də yuxusuzam, qoy yataq,
o üzünü, bu üzümün üstünə.

Bir mahnı var, pəncərədən daş gəlir,
ay bəri bax, xumar gözdən yaş gəlir.
Sənə qurban, ömür gedir, yaş gəlir,
ömrümüzün, günümüzün üstünə.

GƏL, YANIMA GƏL

O evdə könlünə dəysələr sənin,
Bu evdə mən varam, gəl, yanıma gəl.
Yolda ayağına bir daş dəyməsin,
Mən sənə qıymaram, gəl, yanıma gəl.

Sənə də taleyin kəsilsə qənim,
Demək, taleyimlə oxşardı mənim.
Üzdə gülürəm ki, çoxdu düşmənim
İçimdə ağlaram, gəl, yanıma gəl.

Özgənin yanında darıxdın, yetər,
Tək təkin yanına gəlsə, sevinər.
Sonra gecikərsən, dünyadı, dönər,
Köçərəm qalmaram, gəl, yanıma gəl.

Poemalar

QAFQAZ

"Qafqaz özünün ümumdünya-tarixi əhəmiyyətini bir daha nümayiş etdirdi. İran və yunan istilaları kimi, Roma yürüşlərinə də burada son qoyuldu".

T.Mommzen

Qafqaz mənim əcdadımın vətənidi,
əzabımın, fəryadımın vətənidi,
ölənimin, itənimin vətənidi.
Qafqaz mənim vətənimin vətənidi.
Tarixini xışla yazdı torpaq üstə.
Ağ çalmalı bir əsgərdi ulu Qafqaz,
dayanıbdı ayaq üstə
Sancılıbdı bayraq kimi – dağ-dağ üstə.
Şimşəklərin, pələnglərin öz adı var, öz adəti,
bir də Qafqaz təbiəti.
Bənövşənin boynubükük xasiyyəti,
burda da bir qədim Qafqaz təbiəti.
Prometeydən Şamilədək sözü bütöv, andı qəti.
Bu da Qafqaz təbiəti.

Qafqazlıyam deyə bilməz filankəslər,
o kəslər ki, Qarabağı səndən istər, məndən istər.
Qafqazımdan Qafqaz istər, vətənimdən vətən istər.
Təcavüzdü hər niyyəti,
təcavüzkar ola bilməz bizim Qafqaz təbiəti.

İsgəndərdən üzü bəri,
Pompeylərin, Sezarların ayağının izi bəri.
Neçə dilin bir əzbəri!
Vətən oldu, məhbəs oldu Qafqaz mənə,
mən azadlıq istəyəndə, qəfəs oldu Qafqaz mənə.
Məhbusu mən, vətəndaşı mənəm onun,
bəlkə Fəxri xiyabanda itən daşı mənəm onun?!
Gülüstandan, Türkmənçaydan, on birinci orduyadək,
beşiyindən ata-baba yurdunadək
Qafqaz boyda daşıdılar Qafqaz, səni,